Analýza hospodaření obce Kněždub

Jana Skamelková

Bakalářská práce

2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav financí a účetnictví

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	**Jana Skamelková**
Osobní číslo:	**M19423**
Studijní program:	**B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor:	**Účetnictví a daně**
Forma studia:	**Kombinovaná**
Téma práce:	**Analýza hospodaření obce Kněždub**

Zásady pro vypracování

Úvod
Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.
I. Teoretická část

- Zpracujte rešerši literárních zdrojů vztahujících se k problematice hospodaření obce.

II. Praktická část

- Analyzujte hospodaření obce Kněždub.
- Na základě zjištěných informací navrhněte doporučení vedoucí ke zlepšení hospodaření obce.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

GRUBER, Jonathan. *Public finance and public policy*. Sixth Edition. New York: Worth Publishers, 2019, 806 s. ISBN 978--1319105259.
KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ, Daniel REMEŠ a Karel ŠTEKER. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 3. kompletně aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2017, 228 s. ISBN 978-80-271-0563-2.
MAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA a Jan PAVEL. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015, 208 s. ISBN 978-80-247-5561-8.
PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015, 280 s. ISBN 978-80-247-5608-0.
ŘEZNÍČKOVÁ, Kristýna. *Financování a hospodaření územních samosprávných celků*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019, 207 s. ISBN 978-80-244-5548-8.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Eliška Kozubíková, Ph.D.**
Ústav financí a účetnictví

Datum zadání bakalářské práce: **10. února 2023**
Termín odevzdání bakalářské práce: **19. května 2023**

L.S.

prof. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
garant studijního programu

Ve Zlíně dne 10. února 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA
BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 19.05.2023

Jméno a příjmení: Jana Skamelková

…….

podpis diplomanta

ABSTRAKT

Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnocení hospodaření obce Kněždub v letech 2020-2022. V teoretické části jsou prozkoumány různé literární prameny a vymezeny základní pojmy jako je charakteristika obce, rozpočet obce, příjmy, výdaje, metody a ukazatele finanční analýzy.

V praktické části je nejprve charakterizována obec Kněždub. Následně pomocí analýzy je proveden rozbor účetních výkazů obce a poté jsou vypočítány vybrané ukazatele finanční analýzy pro oblast municipální sféry.

V závěru práce jsou shrnuty získané poznatky a uvedena vhodná doporučení pro efektivnější hospodaření obce.

Klíčová slova: obec, rozpočet obce, příjmy, výdaje, finanční ukazatele

ABSTRACT

The main aim of this bachelor thesis is to evaluate the financial management of the municipality Kněždub in 2020-2022. In the theoretical part, literary sources are related and the basic terms are defined such as charakteristics of the municipality, the municipal budget, revenues, expenses, methods, and indicators of the financial analysis.

Firstly, in the practical part, the municipality Kněždub is characterized. An analysis of the financial statements of the municipality is performed and then selected indicators of the financial analysis of the municipal sphere are calculated.

The conclusion of the work is a summary of the knowledge gained and suitable recommendations for more efficient management of the municipality are given.

Keywords: municipality, municipal budget, revenues, expenses financial indicators

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Elišce Kozubíkové, Ph.D. za cenné rady a odborné vedení při psaní této práce.

Také bych chtěla poděkovat starostovi obce Kněždub, paní účetní a především mé rodině za podporu po celou dobu mého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD **9**
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE **10**
I TEORETICKÁ ČÁST **11**
1 OBEC **12**
1.1 PŮSOBNOST OBCE 13
1.2 ORGÁNY OBCE 14
1.2.1 Zastupitelstvo obce 14
1.2.2 Rada obce 14
1.2.3 Starosta 15
1.2.4 Obecní úřad 15
1.2.5 Výbory 15
2 ROZPOČET OBCE **17**
2.1 ROZPOČTOVÝ PROCES 18
2.2 ROZPOČTOVÁ SKLADBA 20
2.3 PŘÍJMY ROZPOČTU OBCE 22
2.4 VÝDAJE ROZPOČTU OBCE 24
2.5 ZADLUŽENOST OBCÍ 25
2.6 MONITORING HOSPODAŘENÍ OBCÍ 26
2.7 PŘEZKOUMÁNÍ HOSPODAŘENÍ OBCÍ 26
2.8 MAJETEK ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁV A HOSPODAŘENÍ S MAJETKEM 27
3 FINANČNÍ ANALÝZA **29**
3.1 ÚČETNÍ VÝKAZY 29
3.2 METODY A UKAZATELE FINANČNÍ ANALÝZY ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ 30
3.3 ABSOLUTNÍ UKAZATELE 31
3.4 TOKOVÉ UKAZATELE 31
3.5 ROZDÍLOVÉ UKAZATELE 31
3.6 POMĚROVÉ UKAZATELE 32
II PRAKTICKÁ ČÁST **35**
4 OBEC KNĚŽDUB **36**
4.1 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA OBCE 37
4.2 ÚČETNICTVÍ OBCE 37
4.3 DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ 38
5 ANALÝZA ROZPOČTU OBCE **39**

5.1 ANALÝZA ROZPOČTU V LETECH 2020–2022 39
5.2 PŘÍJMY OBECNÍHO ROZPOČTU 40
5.3 VÝDAJE OBECNÍHO ROZPOČTU 42
6 FINANČNÍ ANALÝZA HOSPODAŘENÍ OBCE 44
6.1 ABSOLUTNÍ UKAZATELE 44
6.1.1 Analýza majetkové struktury obce 44
6.1.2 Analýza finanční struktury obce 46
6.1.3 Analýza nákladů obce 48
6.1.4 Analýza výnosů obce 49
6.1.5 Hospodářský výsledek obce 50
6.2 ANALÝZA ROZDÍLOVÝCH UKAZATELŮ 51
6.3 ANALÝZA VYBRANÝCH POMĚROVÝCH UKAZATELŮ 51
6.3.1 Ukazatele autarkie 52
6.3.2 Ukazatele likvidity 52
6.3.4 Ukazatele zadluženosti 54
6.3.5 Zlaté pravidlo financování 56
6.4 VYBRANÉ INFORMATIVNÍ UKAZATELE MONITORINGU 56
6.4.1 Provozní saldo 57
6.4.2 Podíl provozního salda k běžným příjmům 57
6.4.3 Podíl kapitálových výdajů na provozním saldu 58
7 SHRNUTÍ, ZHODNOCENÍ A NÁVRHY HOSPODAŘENÍ OBCE 59
7.1 SHRNUTÍ A ZHODNOCENÍ HOSPODAŘENÍ 59
7.2 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ HOSPODAŘENÍ 61
ZÁVĚR 63
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY 64
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK 68
SEZNAM OBRÁZKŮ 69
SEZNAM TABULEK 70

ÚVOD

Pojem finanční analýza není v ekonomii ničím novým, i když ve veřejném sektoru není používána tak často jako v soukromém sektoru. Cílem finanční analýzy, jak už pro manažery, podniky, investory, obchodní partnery, zahraniční instituce nebo státní instituce, je posoudit finanční zdraví podniku nebo instituce a identifikovat silné a slabé stránky hospodaření. Základním úkolem obce není dosahování zisku. Jejím úkolem je převážně pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Způsob, jakým obec se svým majetkem a veřejnými prostředky hospodaří, se dotýká téměř každého občana dané obce. Mým cílem je tedy, skrze mou bakalářskou práci na téma analýza hospodaření obce Kněždub, stručně objasnit a rozebrat pomocí vybraných metod a ukazatelů hospodaření dané obce. Zda naplňuje zásadu efektivnosti, účelnosti a hospodárnosti. V obci Kněždub žiji od narození, je tedy v mém zájmu, aby se obec dále rozvíjela, poskytovala občanům kvalitní život v obci. Kvalita života a spokojenost občanů, znamená pro obec výsledný cíl všech aktivit, které realizuje pro zajištění fungování území, jež spravuje.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě hlavní části, teoretickou a praktickou. Teoretická část zpracovává poznatky odborné literatury a platné legislativy. V teoretické rešerši definuji a popisuji základní pojmy týkající se charakteristiky obce, její působnost a orgány obce. Dále se zabývám problematikou obecního rozpočtu, obsahu z pohledu příjmů a výdajů dle rozpočtové skladby a hospodařením obce. Poté následuje část věnována finanční analýze.

Na teoretickou část navazuje část praktická, kde nejprve představím obec Kněždub, její orgány, a na základě získaných dat z účetních výkazů obce, jako základního zdroje informací, zpracuji finanční analýzu. K zhodnocení finanční situace obce jsem použila metody a vybrané ukazatele finanční analýzy vhodné pro municipální složky.

V závěrečné části práce jsou na základě provedených analýz shrnuty výsledky hospodaření obce a uvedena vhodná doporučení pro obec, aby bylo dosaženo efektivnějšího hospodaření a využití finančních prostředků.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce je provést finanční analýzu hospodaření obce Kněždub v letech 2020-2022 a na základě zjištěných výsledků navrhnout případná vhodná řešení a doporučení, která by vedla ke zlepšení hospodaření obce a současně k větší spokojenosti občanů a zlepšení jejich životní úrovně.

Teoretická část je zpracována metodou literární rešerše. Je čerpáno z odborné literatury, dostupných internetových zdrojů a platné legislativy. Tato část je zaměřena na stručnou charakteristiku obce, orgány obce, rozpočet obce, příjmy a výdaje dle druhového třídění rozpočtové skladby a rozpočtový proces. Poté následuje oblast, která je věnována zadluženosti obcí, monitoringu hospodaření obcí a majetku územních samospráv. V poslední dílčí teoretické části je popis účetních výkazů jako základní zdroj informací pro zpracování finanční analýzy. Jsou zde podrobně rozebrány metody a vybrané ukazatele finanční analýzy.

Praktická část navazuje na poznatky získané v teorii. Nejprve jsou popsány základní údaje o obci Kněždub a orgány, které jsou v obci zřízeny. Následuje analýza rozpočtu obce, příjmů a výdajů rozpočtu ve sledovaných letech, na to navazuje rozbor majetkové a finanční struktury obce a rozbor výkazu zisku a ztráty, a to použitím horizontální analýzy a vertikální analýzy. Dalším krokem je zhodnocení hospodaření obce pomocí vybraných finančních ukazatelů. Zjištěné hodnoty budou porovnány s doporučenými hodnotami a budou vyvozeny výsledky.

Závěr práce je věnován celkovému zhodnocení hospodaření obce, ze kterého jsou odvozeny návrhy a doporučení pro efektivnější hospodaření obce směřující ke kvalitnějšímu životu v obci a blahu jeho občanů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 OBEC

Postavení obcí upravuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. V úvodním ustanovení tohoto zákona je obec definována jako základní územní samosprávné společenství občanů tvořící územní celek, který je vymezen hranicí území obce. V § 2 odst.1 se uvádí: „*Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající.“* (Zákon č. 128/2000 Sb.)

Pod pojmem obec se podle zákona rozumí také město, městys a statutární město. Městys má charakter historického titulu určitého typu obce a zákon stanovuje podmínky, na jejichž základě může obec toto označení získat. Stejně tak se vrátilo i historické označení město. Obce, které přede dnem 17. 5. 1954 užívaly označení městys nebo město, se k označení mohly vrátit. Bez historické návaznosti se obec může stát městem, pokud má alespoň 3000 obyvatel, splňuje dané podmínky a rozhodne o tom předseda Poslanecké sněmovny. Statutární město bylo navráceno do obecního zřízení v roce 1990. Statutární město můžeme dále členit na městské obvody nebo městské části s vlastní samosprávou. Stejně jako kraje, tak i hlavní město Praha se řídí vlastní právní úpravou. (SMO ČR, 2022, s. 18)

Mezi základní znaky každé obce řadíme:

- území obce
- obyvatelstvo obce
- vlastní majetek obce a hospodaření podle vlastního rozpočtu
- právní subjektivitu (Lochmannová, 2020, s. 31)

Nestanoví-li jinak zvláštní zákon, tak každá část území České republiky je součástí některé obce. Zvláštním zákonem se rozumí zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky. Tento právní předpis upravuje tzv. vojenské újezdy. V § 30 tohoto zákona je vojenský újezd vymezen jako část území státu určený k zajištění obrany státu a k výcviku ozbrojených sil. (Zákon 222/1999 Sb.; Zákon č. 128/2000 Sb.)

Území jednotlivých obcí vymezují katastrální území. U menších obcí se většinou jedná o jediné katastrální území, u větších obcí se může skládat i z více katastrálních území. Z tohoto hlediska nemůžeme tedy definovat územní působnost obce katastrem obce. (SMO ČR, 2022, s. 15)

Ustanovení § 16 zákona o obcích uvádí, že občany obce jsou fyzické osoby, které jsou státními občany České republiky a v obci jsou hlášeny k trvalému pobytu. Ve vztahu k obcím je vhodné uvést, že na území obce existují právnické osoby a fyzické osoby se sídlem nebo s provozovnou na území obce. Do kontaktu s obcí přicházejí i vlastníci nemovitostí na území obce, kteří v obci nežijí a nemají zde trvalý pobyt, ale dočasně v obci pobývají. (Peková, Jetmar, Toth, 2019, s. 245)

1.1 Působnost obce

Vedle státní správy tvoří samospráva druhou nejdůležitější větev veřejné správy. Obec vykonává jak správu svých vlastních záležitostí, tak vykonává i státem přenesenou státní správu. (Řezníčková, 2019, s. 13, 14)

Obec **v samostatné působnosti** ve svém územním obvodu pečuje v souladu s místními předpoklady a zvyklostmi o vytvoření podmínek pro rozvoj sociální péče a uspokojování potřeb svých občanů. Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, výchovy a vzdělávání, kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku. (SMO ČR, 2022, s. 17)

Dále do samostatné působnosti obce ze zákona patří nakládání s majetkem obce, schvalování rozpočtu obce, zřizování právnických osob a organizačních složek obce, místní referendum, schvalování programu rozvoje obce, vydávání obecně závazných vyhlášek, zřizování obecní policie, rozhodování o spolupráci s jinými obcemi a další. (Zákon č. 128/2000 Sb.)

Na základě zvláštních zákonů můžeme do samostatné působnosti obce zařadit správu místních poplatků, zřizování a správu předškolních zařízení a základních škol, zřizování jednotky dobrovolných hasičů, zřizování zdravotnických zařízení a ochranu veřejného zdraví. (Provazníková, 2015, s. 29)

V přenesené působnosti obec vykonává státní správu, která jí byla svěřena státem. Za výkon přenesené působnosti odpovídá úřad, nikoliv zastupitelstvo. Obec dostává za výkon přenesené působnosti příspěvek ze státního rozpočtu.

Obec se dělí podle rozsahu státní správy, kterou vykonávají, a podle rozsahu působnosti na:

- obce (obce I. stupně)
- obce s pověřeným osobním úřadem (obce II. stupně)

- obce s rozšířenou působností (obce III. stupně). (Maaytová, Ochrana, Pavel a kol., 2015, s. 140)

V přenesené působnosti může obec vydávat nařízení obce, vede správní řízení nebo spravuje agendu matričních úřadů. Obce s rozšířenou působností vykonávají v přenesené působnosti agendy stavebních úřadů, registrů vozidel a řidičů, agendu živnostenského úřadu, vydávají občanské průkazy, cestovní doklady a jiné. (Jsem zastupitel, 2022, s. 24)

1.2 Orgány obce

Obce tvoří nezastupitelnou roli systému veřejné správy, a to nejen díky svému počtu, ale především svými kompetencemi, které vykonávají vůči občanům a dalším subjektům prostřednictvím svých orgánů. (SMO ČR, 2022, s. 13)

1.2.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo patří mezi nejvyšší rozhodovací orgán obce. Stanovení počtu členů zastupitelstva je odvozeno od počtu obyvatel a velikosti územního obvodu obce. Funkční období zastupitelů je čtyřleté. Zastupitelstvo rozhoduje ve věcech samostatné působnosti obce, schvaluje rozpočet obce a její závěrečný účet, schvaluje program rozvoje obce, rozhoduje o vyhlášení místního referenda, zřizuje a ruší výbory nebo vydává obecně závazné vyhlášky obce. (Lochmannová, 2020, s. 32)

Dle zákona o obcích se zastupitelstvo obce musí scházet v územním obvodu obce, schází se dle potřeby, nejméně však jedenkrát za 3 měsíce. Zasedání zastupitelstva obce je vždy veřejné a je usnášeníschopné, pokud je přítomna nadpoloviční většina všech jeho členů. O průběhu zasedání se pořizuje zápis, který je nutno pořídit do 10 dnů po skončení zasedání a musí být uložen na obecním úřadu k nahlédnutí. Podrobnosti jednání zastupitelstva mohou být upravené v jednacím řádu. (Zákon č. 128/2000 Sb.)

1.2.2 Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem, který v rámci přenesené působnosti rozhoduje a v rámci samostatné působnosti podléhá zastupitelstvu. Tvoří ji starosta, místostarosta a další zvolení členové zastupitelstva obce. Počet členů rady je lichý a pohybuje se od 5 členů do 11 členů, přičemž platí, že nesmí přesahovat jednu třetinu členů zastupitelstva obce. Jestliže je počet zastupitelstva obce menší než patnáct členů, rada obce se nevolí. Legislativně neexistuje

stanovená pravidelnost schůzí rady obce, schází se ke svým schůzím dle potřeby. Její jednání jsou neveřejná. Rada obce může projednávat a řešit návrhy, připomínky a podněty, které jí předloží zastupitelstvo obce podle schváleného rozpočtu, provádět rozpočtové opatření a vydávat nařízení v rámci samostatné působnosti. (Tříska, 2016, s. 9-13)

1.2.3 Starosta

Zastupitelstvo obce volí ze svých členů starostu, který zastupuje obec navenek. Za výkon své funkce odpovídá zastupitelstvu. Starosta zabezpečuje výkon přenesené působnosti v obci, kde není tajemník obecního úřadu. Starosta má povinnost zajistit včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok. Starosta odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce a plní úkoly zaměstnavatele, uzavírá a ukončuje pracovní poměr se zaměstnanci obce a stanoví jim plat podle zvláštních předpisů. Zástupcem starosty je **místostarosta.** Zastupitelstvo obce může zvolit i více místostarostů. Místostarosta zastupuje starostu v době jeho nepřítomnosti a vykonává všechny úkoly, které ze zákona přísluší starostovi. (SMO ČR, 2022, s. 24)

1.2.4 Obecní úřad

Obecní úřad tvoří starosta, místostarosta, tajemník a zaměstnanci úřadu. Funkci tajemníka musí povinně zřizovat obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností. V ostatních obcích, kde není funkce tajemníka zřízena, plní úkoly tajemníka starosta obce. Obecní úřad je orgánem obce, v jehož činnosti se setkávají samostatná a přenesená působnost. V samostatné působnosti obecní úřad plní úkoly uložené zastupitelstvem nebo radou obce, pokud je zřízena, pomáhá výborům, případně komisím v jejich činnosti. Obecní úřad v přenesené působnosti vykonává veškeré agendy, které výslovně ze zákona nevykonává jiný orgán obce. (Jsem zastupitel, 2022, s. 30)

1.2.5 Výbory

Zastupitelstvo obce si může zřídit jako své iniciativní a kontrolní orgány výbory. Každá obec musí zřídit vždy finanční a kontrolní výbor. Pokud počet občanů žijících na území dané obce hlásících se k jiné národnosti než české, přesáhne hranici 10 %, zřizuje se i výbor pro národnostní menšiny. Rada obce může zřizovat komise jako své poradní orgány. (Provazníková, 2015, s. 28, 29)

Hlavním úkolem finančního výboru je kontrola hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce. Kontrolní výbor má především za úkol kontrolu plnění usnesení zastupitelstva obce a rady obce, je-li zřízena, a kontrolu dodržování právních předpisů ostatními výbory a obecním úřadem v rámci samostatné působnosti. Členy finančního i kontrolního výboru nesmí být starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu a zaměstnanci úřadu zabezpečující rozpočtovou a účetní agendu a počet členů musí být vždy lichý a nejméně tříčlenný. (Jsem zastupitel, 2022, s. 30)

2 ROZPOČET OBCE

Obec, jako územně samosprávný celek, se řídí zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Zákon upravuje tvorbu, postavení, obsah a funkce rozpočtů obce a stanoví pravidla hospodaření obce s finančními prostředky. (Zákon č. 250/2000 Sb.)

Každá obec je povinna sestavit a schválit svůj rozpočet na období jednoho kalendářního roku. Obec, jako jedna z veřejných institucí, musí dbát o zdravé a udržitelné veřejné finance a podporovat hospodářský a společenský rozvoj, zaměstnanost a mezigenerační soudržnost. (SMO ČR, 2022, s. 49)

Rozpočet lze členit nejrůznějšími způsoby. Rozpočet lze rozdělit na běžný a kapitálový, umožňuje od sebe oddělit opakující se a jednorázové příjmy a výdaje. Kapitálový rozpočet obsahuje příjmy přispívající k tvorbě nebo zhodnocení majetku obce. Strukturu a obsah si stanovuje obec sama. Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů však požaduje členění jednotlivých operací dle závazné rozpočtové skladby, a aby schválený rozpočet obsahoval závazné ukazatele. (Sedmihradská, 2015, s. 30, 31)

Rozpočty obcí jsou označovány jako decentralizované peněžní fondy, do kterých se soustřeďují jak příjmy získané na základě jejich přerozdělení v rozpočtové soustavě, tak příjmy tvořené vlastní činností. Tyto příjmy jsou rozděleny a použity na financování veřejných a smíšených statků pomocí veřejného nebo soukromého sektoru. Rozpočet je peněžním fondem, který funguje na principu nenávratnosti, neekvivalence a nedobrovolnosti. (Provazníková, 2015, s. 51)

Rozpočet jako bilance bilancuje příjmy a výdaje za rozpočtové období shodné s rozpočtovým obdobím celé soustavy veřejných rozpočtů v dané zemi. Jestliže je stav peněžních prostředků v rozpočtu na konci rozpočtového období větší než stav peněžních prostředků v rozpočtu na počátku rozpočtového období, vzniká rezerva hospodaření obce pro další rozpočtový rok. Pokud je však situace obrácená, kdy stav peněžních prostředků v rozpočtu je na konci rozpočtového období menší než stav prostředků na počátku období, pak je nutné vyrovnat rozpočet pomocí využití rezerv z minulých let nebo jiných zdrojů. (Provazníková, 2015, s. 51)

Rozpočet může být chápán jako **finanční plán.** Úlohou finančního plánu je zajištění solventnosti obce, a to tak, že připouští pouze výdaje obce, které jsou kryty reálně očekávanými příjmy, existujícími rezervami nebo půjčkami, které lze získat a splatit.

Na územní rozpočet lze také nahlížet jako na **nástroj prosazování cílů municipální a regionální politiky**, prostřednictvím něhož je možné realizovat ekonomický a sociální rozvoj daného území, prosazovat veřejný zájem a stanovit priority veřejných statků a služeb. (Provazníková, 2015, s. 51)

Při sestavování rozpočtu mohou nastat celkem tři bilanční případy. Rozpočet se sestavuje jako vyrovnaný, kdy se příjmy rovnají výdajům. Rozpočet může být sestaven jako přebytkový, jestliže jsou příjmy větší než výdaje. Rozpočet obce lze schválit i jako schodkový, kdy výdaje nejsou dostatečně kryty příjmy. (Maaytová Ochrana, Pavel a kol., 2015, s. 170)

Gruber (2019, s. 91) popisuje rozdíl mezi deficitem a dluhem. Dluh je částka, kterou vláda dluží těm, kdo jí půjčili peníze. Kdežto deficit je částka, o kterou výdaje vlády převyšují její příjmy v daném roce.

Schodkový rozpočet, zvaný též deficit, může být schválen jen v případě, pokud bude možné schodek uhradit úsporami z minulých let nebo smluvně zabezpečenou zápůjčkou, úvěrem, návratnou finanční výpomocí nebo příjmem z prodeje komunálních dluhopisů obcí. (SMO ČR, 2022, s. 50)

2.1 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces je soubor rozhodnutí, která se týkají veřejných výdajů a veřejných příjmů. Rozpočtový proces zahrnuje plánování a rozhodování o tom, co je potřeba uskutečnit, plán realizace a provedení plánu na základě zohlednění dostupných zdrojů. Následně poté zhodnocení dosažených výsledků a přizpůsobení stávajícího plánu. (Sedmihradská, 2015, s. 37)

Rozpočtový proces zahrnuje postupy prací, jimiž se má řídit celoroční činnost, která souvisí s rozpočtovým hospodařením. Rozpočtový proces na úrovni územních rozpočtů je finančním a správním řízením, tedy právem stanovený postup platný pro sestavování, schvalování, plnění a kontrolu rozpočtů. (Mrkývka, Pařízková, Tomášková, 2014, s. 67)

Rozpočtový proces se skládá ze čtyř základních fází:

- sestavování návrhu rozpočtu
- schvalování návrhu a zveřejnění rozpočtu

- realizace hospodaření podle rozpočtu
- následná kontrola a hodnocení (Řezníčková, 2019, s. 93)

Tak jako všechny etapy rozpočtového procesu, tak i sestavování rozpočtu obce patří do výkonu její samostatné působnosti. Sestavování návrhu rozpočtu zpravidla provádí výkonný orgán obce, většinou finanční odbor. Návrh rozpočtu musí být před projednáním na zastupitelstvu obce zveřejněn nejméně po dobu 15 dnů na úřední desce a také způsobem umožňujícím dálkový přístup. (Mrkývka, Pařízková, Tomášková, 2014, s. 67)

Sestavení návrhu rozpočtu se provádí na základě **střednědobého výhledu obce**, který slouží jako pomocný nástroj rozpočtového hospodaření obce. Střednědobý výhled bývá zpracováván na období následujících 2 až 5 let. (Řezníčková, 2019, s. 93)

„Střednědobý výhled rozpočtu obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, o dlouhodobých závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů.“ (zákon č. 250/2000 Sb.)

Pravidla rozpočtového provizoria schvaluje zastupitelstvo obce v případě, že nedojde ke schválení rozpočtu do začátku kalendářního roku. Obec tak hospodaří podle rozpočtového provizoria až do schválení rozpočtu. Platí zde však jedno omezení, kdy měsíční výdaje obce nesmí překročit 1/12 výdajů rozpočtu schváleného pro předchozí rozpočtový rok. (Řezníčková, 2019, s. 95)

2.1.1 Rozpočtová opatření

Rozpočet může být po jeho schválení během roku upraven z důvodů organizačních, metodických nebo věcných. Změna se provádí rozpočtovým opatřením:

- přesunem prostředků mezi jednotlivými příjmy nebo výdaji, aniž by se změnila jejich výše
- použitím nových nepředvídaných příjmů k úhradě nových výdajů, čímž se zvýší celkový objem rozpočtu
- vázání rozpočtových výdajů (Sedmihradská, 2015, s. 129)

Hospodaření obce je přísně účelové, proto je nutné dodržet účel všech výdajů v rozpočtu. Změny účelu výdajů lze provést jedině rozpočtovým opatřením, a to změnou závazných ukazatelů v rozpisu schváleného rozpočtu. Každé rozpočtové opatření musí být účetně

vyrovnané, což znamená, že každý rozpočtový výdaj musí být kryt buď novým příjmem, přesunem, nebo využitím v minulosti naspořených peněžních prostředků. Rozpočtová opatření jsou chronologicky číslována. Obec je povinna schválené rozpočtové opatření zveřejnit do 30 dní od jeho schválení na svých internetových stránkách v plném znění a na úřední desce ve zkráceném rozsahu. (Řezníčková, 2019, s. 95, 96; Sedmihradská, 2015, s. 132-134)

Během rozpočtového procesu musí obec dodržovat obecně platné **rozpočtové zásady**:

- zásada každoročního sestavování a schvalování
- zásada reálnosti a pravdivosti
- zásada jednotnosti a úplnosti
- zásada dlouhodobé vyrovnanosti
- zásada efektivnosti, hospodárnosti a účinnosti
- zásada publicity (Buchta, 2016, s. 48)

2.2 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba je systematické uspořádání příjmů a výdajů podle jednotlivých kritérií. Řídí se vyhláškou č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě s účinností od 1. 1. 2022.

Rozpočtová skladba upravuje třídění veškerých peněžních operací veřejných rozpočtů, státních mimorozpočtových fondů, rozpočtů obcí i krajů. Respektuje zásadu:

- jednotnosti a závaznosti – údaje rozpočtu mají své identifikované místo
- dlouhodobé stability třídění rozpočtu – je důležitá pro makroekonomické analýzy, pro časovou srovnatelnost rozpočtů a pro analýzu plnění rozpočtů
- agregace a sumarizace – zabraňuje opakovanému načítání některých operací
- srozumitelnosti – jasně definovaná hlediska
- kompatibility s mezinárodními statistickými standardy – zajištění transparentnosti na mezinárodní úrovni (Provazníková, 2015, s. 101)

Rozpočtová skladba obsahuje základní druhy třídění příjmů a výdajů:

- odpovědnostní – třídí příjmy a výdaje státního rozpočtu podle správců kapitol

- druhové – základní třídění. Třídí všechny peněžní operace, a to podle příjmových a výdajových druhů do tříd s podrobnějším členěním uvnitř každé třídy.
- odvětvové – třídí příjmy a výdaje podle odvětví. Výdaje se z tohoto hlediska třídí všechny, z příjmů jen nedaňové a kapitálové příjmy a příjmy z převodů z vlastních fondů obcí, krajů a dobrovolných svazků obcí s výjimkou příjmů ze splátek půjčených prostředků. Odvětví členíme na jednotlivé skupiny, oddíly, pododdíly a paragrafy.
- konsolidační – z tohoto hlediska se příjmy a výdaje třídí na záznamové položky vznikající uvnitř soustavy rozpočtů
- podkladové – třídění příjmů a výdajů z hlediska podkladu pro změnu státního rozpočtu
- prostorové – položky rozpočtu a ostatní peněžní fondy obcí třídí podle toho, zda je zdrojem tuzemsko nebo zahraničí
- nástrojové – třídění příjmů a výdajů z hlediska původu jejich zdroje
- doplňkové – třídění výdajů z hlediska příslušnosti ke zvlášť sledovaným celkům
- programové – třídění výdajů z hlediska příslušnosti k programům
- účelové – z tohoto hlediska se výdaje třídí podle účelu rozpočtového přesunu
- strukturní – třídění příjmů a výdajů na základě věcné podstaty
- transferové – z tohoto hlediska se příjmy i výdaje třídí podle účelů transferů (Vyhláška č. 412/2021 Sb.)

Níže uvedená tabulka představuje třídění podle odvětvového hlediska. Třídění podle druhového hlediska bude představeno v následujících dvou podkapitolách.

Tabulka 1 Odvětvové třídění příjmů a výdajů

Odvětvové třídění	
Skupina 1	Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství
Skupina 2	Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství
Skupina 3	Služby pro fyzické osoby
Skupina 4	Sociální věci a politika zaměstnanosti
Skupina 5	Bezpečnost státu a právní ochrana
Skupina 6	Všeobecná veřejná správa a služby

Zdroj: Schneiderová, 2022; vlastní zpracování

2.3 Příjmy rozpočtu obce

Příjmy rozpočtu obce členíme podle druhového hlediska rozpočtové skladby do čtyř kategorií, a to na daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery. (Vyhláška č. 412/2021 Sb.)

Příjmy daňového charakteru patří mezi nenávratné příjmy, které jsou nejdůležitějším zdrojem financování veřejného sektoru. Návratné příjmy tvoří zejména úvěry a půjčky, musí být za určitých podmínek splaceny. (Provazníková, 2015, s. 75)

Nejvýznamnější složkou veřejných příjmů jsou **příjmy daňové**. Z právního pohledu je daní taková platba, která je označena slovem „daň“. Z ekonomického pohledu do daňových příjmů zahrnujeme všechny povinné platby veřejnému sektoru, které splňují charakteristiky daňových příjmů, mezi něž patří:

- zákonnost – jsou ukládány zákonem
- nenávratnost – správně zaplacené daně nejsou státem vráceny
- neúčelovost – není specifikován účel, na který se platí
- neekvivalence – není za ně poskytnuto přímé ekvivalentní protiplnění.

(Maaytová, Ochrana, Pavel a kol., 2015, s. 108)

Daňové příjmy obec získává na základě zákona o rozpočtovém určení daní. Zahrnují převážně sdílené daně. Patří sem podíly na celostátně vybíraných daních, a to podíl

na výnosu daně z přidané hodnoty nebo na daních z příjmů. Zákon rovněž vymezuje, které daně jsou výlučně příjmem obcí neboli svěřené daně. Obce získávají výlučně do svých rozpočtů výnos daně z nemovitých věcí a výnos daně z příjmů právnických osob, kdy je příslušná obec poplatníkem. (SMO ČR, 2022, s. 54)

U **nedaňových příjmů** je možnost jejich ovlivnění územními samosprávami daleko větší než u daňových příjmů, kdy pravomoc obcí při jejich ovlivňování je minimální. Mezi nedaňové příjmy řadíme příjmy obcí z vlastního podnikání, uživatelské poplatky, příjmy z vlastní činnosti, pokuty, příjmy z mimorozpočtových fondů, ze sdružování finančních prostředků, ze sbírek a darů. (Provazníková, 2015, s. 89)

Kapitálové příjmy jsou příjmy z prodeje dlouhodobého hmotného, nehmotného a finančního majetku obce a ostatní kapitálové příjmy, kam řadíme přijaté dary na pořízení dlouhodobého majetku, jen je-li tento dar účelově určen na kapitálové výdaje. (Schneiderová, 2022, s. 100)

Přijaté transfery patří mezi pravidelné příjmy rozpočtů obce, kde tvoří velmi významnou položku celkových příjmů. Dotace slouží ve většině případů k podpoře obcí. Důvodem poskytování dotací obcím je, že nejsou schopny zajistit svou vlastní činnost jen z daňových příjmů a hospodaření se svým majetkem. Je tedy nezbytné, aby dostávaly finanční prostředky ze státního rozpočtu, mimorozpočtových fondů nebo z rozpočtu kraje. (Řezníčková, 2019, s. 142)

Řezníčková (2019, s. 145) ve své publikaci člení dotace podle různých hledisek. Jedno z dělení je podle poskytovatele, jedná se o dotace ze státního rozpočtu, ze státních fondů nebo z krajských rozpočtů. Podle pravidelnosti jsou dotace poskytovány pravidelně, každoročně, bez nutnosti o ně žádat. Povinnost poskytnutí dotace je dána zákonem, u obcí se např. jedná o dotaci na výkon státní správy. Nepravidelné dotace neboli jednorázové, jsou poskytovány na žádost v rámci vypsaných projektů, po splnění předem stanovených podmínek, např. dotace z evropských fondů. Dále můžeme členit dotace na podmíněné, jejichž získání je podmíněno splněním určitých podmínek, a nepodmíněné. V souladu s vyhláškou o rozpočtové skladbě můžeme dotace členit na investiční a neinvestiční. Investiční dotace, nazývané kapitálové, slouží na úhradu konkrétní investice, jsou poskytovány jednorázově. Neinvestiční dotace slouží k financování běžných činností a potřeb.

Dotace dále mohou být účelové a neúčelové. Příjemce účelové dotace musí prostředky vynaložit jen na schválený účel a poskytovatel dotace většinou trvá na vyúčtování dotace. V současnosti jsou veškeré dotace samosprávám poskytované na konkrétní účel. Poslední členění je na dotace se spoluúčastí a bez spoluúčasti, kdy dotace se spoluúčastí kryje jen část nákladů projektu a příjemce dotace musí projekt spolufinancovat. Zvláštní charakter má příspěvek na výkon státní správy, který lze považovat za účelovou, nárokovou, neinvestiční dotaci se spoluúčastí ze státního rozpočtu, kterou nemusí příjemce této dotace vyúčtovat, proto nese název příspěvek. (Maaytová, Ochrana, Pavel a kol., 2015, s. 149)

2.4 Výdaje rozpočtu obce

Dle Buchty (2016, s. 141) dělíme výdaje obecního rozpočtu na běžné a kapitálové, přičemž běžné tvoří převážnou skupinu výdajů rozpočtů obcí. Mezi běžné výdaje řadíme hlavně výdaje vynaložené na vlastní činnost. Kapitálové výdaje jsou spojeny s financováním investic, k čemuž obcím slouží nenávratné účelové kapitálové dotace ze státního rozpočtu nebo mohou být tyto výdaje kryty investičním úvěrem nebo vlastními prostředky.

Za **běžné výdaje** se považují výdaje třídy 5 dle rozpočtové skladby, kterým odpovídají jednotlivé skupiny nákladů. (Máče, 2012, s. 207). K běžným výdajům patří především výdaje na nákup materiálu, vody, paliv, energie a služeb, výdaje na platy, výdaje na věcné dary, opravy a udržování, úroky a nákup drobného dlouhodobého majetku. Dále sem spadají výdaje související s neinvestičními transfery příspěvkovým a podobným organizacím a ostatní neinvestiční výdaje. (Schneiderová, 2022, s. 114-186)

Za **kapitálové výdaje** se považují výdaje třídy 6 dle rozpočtové skladby, kam patří výdaje na pořízení dlouhodobého majetku a na jeho technické zhodnocení. Mezi tyto výdaje se zahrnují i výdaje na hodnoty vstupující do ocenění tohoto majetku podle účetních předpisů. Dále sem řadíme investiční transfery a ostatní investiční výdaje. (Schneiderová, 2022, s. 190-203)

Kapitálové výdaje souvisí s investiční činností. Investiční činnost je spojená s dlouhodobým majetkem. Jedná se o majetek s dobou použitelnosti delší než jeden rok a jeho cena převyšuje u dlouhodobého nehmotného majetku částku 60 000 Kč a u dlouhodobého hmotného majetku částku 40 000 Kč, dle prováděcí vyhlášky 410/2009 Sb., o účetnictví. (Máče, 2012, str. 214)

Zvláštní postavení má třída 8 **financování.** Součástí této třídy jsou položky vyjadřující změnu stavu finančních prostředků na bankovních účtech, a to připsáním peněžních prostředků na tyto účty a odepsání peněžních prostředků z nich a má přímou návaznost na zajištění salda rozpočtu. Vyjadřuje, jakým způsobem jsou příjmové a výdajové operace financovány. Zachycuje veškeré návratně poskytnuté a přijaté prostředky. (Provazníková, 2015, s. 105)

2.5 Zadluženost obcí

Zákon o rozpočtové odpovědnosti zavedl tzv. fiskální pravidlo, dle kterého vypočítáme úroveň dluhu obcí a určuje pravidla jeho snižování. Pravidlo stanovuje, že pokud dluh obce překročí 60 % průměru jeho příjmů za poslední 4 rozpočtové roky, je obec povinna tento dluh snížit do konce následujícího roku alespoň o 5 % z rozdílu mezi aktuální výší dluhu a 60 % průměru jeho příjmů za poslední 4 rozpočtové roky. Pokud obec nesníží svůj dluh k následujícímu rozvahovému dni, může tak ministerstvo rozhodnout podle zákona o rozpočtovém určení daní o pozastavení převodu podílu na výnosu daní dané obci. (SMO ČR, 2022, s. 63; Zákon č. 23/2017 Sb.)

Pokud obec nemá dostatek finančních prostředků, může využít návratných finančních zdrojů, mezi které řadíme zápůjčku, úvěr, návratnou finanční výpomoc nebo emisi vlastních dluhopisů. Návratná finanční výpomoc je jediným bezúročným zdrojem poskytovaný v rámci systému veřejných rozpočtů. (SMO ČR, 2022, s. 62)

Přebytky běžného hospodaření, případně využití účelových investičních dotací nemusí obcím stačit na financování velkých dlouhodobých projektů. Obce se většinou řídí tzv. zlatým pravidlem vyrovnaného rozpočtu, kdy cizí zdroje použije pouze k financování investic, nikoliv běžných výdajů. Při financování větší investice má obec možnost kromě půjčky

- naspořit si z přebytků běžného hospodaření
- investovat podle dostupných zdrojů
- požádat o dotaci z dostupných dotačních programů
- získat finanční prostředky prodejem majetku (Maaytová, Ochrana, Pavel a kol., 2015, s. 149, 150)

2.6 Monitoring hospodaření obcí

Na základě usnesení vlády ČR Ministerstvo financí sleduje hospodářskou situaci obcí pomocí informativních a monitorujících ukazatelů. Hlavním cílem monitoringu je identifikovat obce, které mají, nebo by mohly mít v budoucnu problémy s platební schopností. Těmto obcím bude Ministerstvem financí ve spolupráci s Ministerstvem vnitra nabídnuta pomoct spočívající v analýze problémů a na základě výsledků jim budou navržena vhodná řešení. (Sedmihradská, 2015, s.148)

Mezi základní tři stěžejní monitorující ukazatele řadíme:

- pravidlo rozpočtové odpovědnosti – územní samosprávný celek by měl hospodařit tak, aby podíl dluhu k průměru příjmů za poslední 4 roky nepřekročil hranici 60 % (zákon 23/2017 Sb.)
- podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům – ukazatel vyjadřuje míru zadlužení majetku, hodnota by neměla překročit 25 %
- běžná likvidita – vyjadřuje podíl oběžných aktiv a krátkodobých závazků, hodnota by neměla být nižší než 1. Při nižších hodnotách než 1 dochází k riziku neschopnosti uhradit krátkodobé závazky. (Sedmihradská, 2015, s. 148)

Ostatní ukazatele označujeme jako informativní. Nejsou k nim stanoveny doporučené hodnoty. Usnesením vlády ČR ze dne 24. srpna 2022 došlo k upravení a rozšíření stávajících informativních ukazatelů monitoringu za účelem získání uceleného obrazu o hospodaření územních samosprávných celků s vyšší vypovídací hodnotou. (www.mfcr.cz)

2.7 Přezkoumání hospodaření obcí

Na základě zákona je povinností každé obce nechat si každoročně přezkoumat své hospodaření za uplynulý rok příslušným krajským úřadem, případně externí auditorskou společností, tu si však hradí na vlastní náklady. Předmětem přezkoumání jsou údaje o ročním hospodaření obce. Cílem přezkoumání hospodaření je informace o tom, zda kontrolované subjekty hospodařily v daném roce s platnými právními předpisy. (www.mfcr.cz)

Zpráva o přezkoumání musí obsahovat informaci o tom, že dluh obce nepřekročil 60 % průměru jeho příjmů za poslední 4 rozpočtové roky. Pokud by dluh obce tuto hranici překročil, musí to být ve zprávě o přezkoumání uvedeno. (Řezníčková, 2019, s. 97)

Zákon o finanční kontrole ukládá povinnost vedoucímu orgánu veřejné správy povinnost nakládat s veřejnými prostředky v souladu s principy 3E, což je hospodárně, efektivně a účelně. Auditor by měl také zohlednit při přezkoumání hospodaření obce, zda obec nakládá s veřejnými prostředky v souladu s těmito principy. Na základě výsledků jednorázového přezkoumání, anebo na základě zápisů z dílčích přezkoumání, je zpracována zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření obce, která je dle zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů nedílnou součástí závěrečného účtu obce. (www.mfcr.cz)

Návrh závěrečného účtu je vypracován výkonným orgánem obce, a to buď radou obce, pokud je zřízená, nebo starostou obce. Návrh musí být zveřejněn po dobu nejméně 15 dnů přede dnem jeho projednávání na zasedání zastupitelstva obce, a to na úřední desce v užším rozsahu a způsobem umožňujícím dálkový přístup v plném znění včetně celé zprávy o výsledku přezkoumání obce. (Sedmihradská, 2019, s. 99)

Zastupitelstvo obce projednání závěrečného účtu uzavře vyjádřením souhlasu s celoročním hospodařením, a to bez výhrad, nebo souhlasu s výhradami na základě, kterých přijme obec opatření potřebná k nápravě zjištěných chyb a nedostatků. (Pospíšil, Žufan, 2019, s. 122)

Dalším nástrojem kontroly hospodaření s veřejnými prostředky je **finanční kontrola** probíhající na základě zákona č. 320/2021 Sb. o finanční kontrole. Cílem finanční kontroly je prověřovat dodržování právních předpisů a opatření při hospodaření s veřejnými prostředky a zajištění jejich ochrany při hospodárném, efektivním a účelném výkonu. Zákon ukládá povinnost obcím vytvořit systém finanční kontroly, kterým zajistí kontrolu jak svého hospodaření, tak i svých organizačních složek a příspěvkových organizací ve své působnosti. (Zákon č. 320/2021 Sb.)

2.8 Majetek územních samospráv a hospodaření s majetkem

Vlastnictví majetku je jedním z nejdůležitějších ekonomických předpokladů existence územní samosprávy. Jeho velikost, struktura, kvalita a způsob hospodaření s majetkem má významný dopad na rozpočet obce. Prostřednictvím majetku může obec ovlivňovat svůj ekonomický a sociální rozvoj. Obec může zcela samostatně hospodařit se svým majetkem, bez zasahování státu, může vstupovat do smluvních vztahů, může majetek nakupovat, prodávat nebo pronajímat. (Provazníková, 2015, s. 209)

Obec je povinna svůj majetek využívat účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákona vymezené působnosti. Hospodaření obce by mělo vést

k všestrannému rozvoji obce a uspokojení potřeb jejich občanů. Obec by měla svůj majetek chránit před zničením, poškozením, odcizením a zneužitím. Vhodným opatřením ochrany majetku je pojištění majetku. (SMO ČR, 2022, s. 71)

Obec musí vést evidenci svého majetku. K tomu slouží inventarizace majetku, tj. porovnání skutečného stavu majetku s účetním stavem. Ke dni účetní závěrky provádí obec řádnou inventarizaci. Výsledkem inventarizace je seznam majetku, tzv. pasport majetku.

Majetek obce tvoří:

- nemovitosti – pozemky a budovy, dopravní cesty
- movité věci – stroje a přístroje, vnitřní zařízení budov
- majetková práva a pohledávky
- finanční majetek – peněžní prostředky a cenné papíry
- nehmotný majetek – software, ochranné známky. (Peková, Jetmar, Toth, 2019, s. 301-305)

Jak uvádí Řezníčková (2019, s. 169-171) mezi povinnosti obcí při hospodaření se svým majetkem patří povinnost pečovat o zachování a rozvoj majetku. Jedná se o údržbu majetku a opravy s tím spojené, o rekonsrukce a modernizace majetku. Další povinností je sledovat dlužníky, zda řádně a včas plní své závazky, aby nedošlo k jejich promlčení. Ke splnění pohledávek musí obce učinit zákonem stanovené úkony, jako je plnění ve splátkách, postoupení pohledávky jinému subjektu nebo prominutí dluhu. Obec má ze zákona zakázáno ručit za závazky fyzických a právnických osob, až na zákonem vymezené výjimky.

Káňa a Kalousková (2019, s. 54) ve své publikaci uvádí, že obecní majetek může sloužit k veřejně prospěšným účelům, výkonu samosprávy a dalším činnostem v obci, jako je podnikání.

3 FINANČNÍ ANALÝZA

Finanční analýza slouží k celkovému zhodnocení finanční situace podniku. Finanční analýza slouží jako zdroj pro další rozhodování a finanční řízení nejenom pro manažery podniku, ale i pro investory, obchodní partnery, auditory nebo státní instituce. Pomocí finanční analýzy jsme schopni zjistit, jak jsme hospodařili v minulosti, ale také pomocí ní můžeme ovlivnit budoucnost tím, že nám analýza odhalí veškerá pozitiva i negativa hospodaření. Pro zpracování finanční analýzy je nutné mít dostatek kvalitních informací a přesných dat. Přípravě a sběru dat by měla být věnována velká pozornost. (Knápková, et.al., 2017, s. 17-19)

3.1 Účetní výkazy

Účetní výkazy slouží jako podklad pro zpracování finanční analýzy. Za hlavní zdroj dat pro finanční analýzu jsou považovány především rozvaha, výkaz zisku a ztráty, výkaz cash flow, výkaz o změnách ve vlastním kapitálu a příloha k účetní závěrce. (Otrusinová, Kubíčková, 2011, s. 89)

Rozvaha je bilance, která na straně aktiv zobrazuje přehled o výši a struktuře majetku a na straně pasiv z jakých zdrojů je tento majetek financován, vždy k určitému datu. V rozvaze musí vždy platit bilanční rovnice, aktiva = pasiva. (Šteker, Otrusinová, 2016, str. 240)

Výkaz zisku a ztráty sestavují všechny účetní jednotky, organizační složky státu i územní samosprávné celky k získání informací pro sestavení účetních výkazů za Českou republiku a za dílčí konsolidační celky státu. Výkaz zisku a ztráty je rozdělen na čtyři sloupce, kde v prvních dvou se vykazují náklady a výnosy z hlavní činnosti a ve zbylých dvou náklady a výnosy z činnosti doplňkové, a to za minulé i běžné období. (Otrusinová, Kubíčková, 2011, s. 67)

Neziskové organizace, a také municipální účetní jednotky nejsou zřizovány za účelem podnikání a dosahování zisku. Mohou však na základě koncese udělené příslušným orgánem v souladu s dalšími zákonnými předpisy provozovat mimo hlavní činnosti tzv. doplňkovou činnost, která by měla vykazovat kladný hospodářský výsledek. (Otrusinová, Kubíčková, 2011, s. 11,12)

Přehled o peněžních tocích neboli cash flow, sleduje změnu stavu peněžních prostředků, sleduje výši jejich přírůstků a úbytků v průběhu účetního období. Pohyb peněžních prostředků je sledován ve třech základních činnostech, a to provozní, investiční a finanční. (Šteker, Otrusinová, 2016, s. 241)

Výkaz o změnách vlastního kapitálu doplňuje informace ke změnám ve vlastním kapitálu, které nejsou evidentní z rozvahy. Podává nám informace o zvýšení a snížení jednotlivých změn ve vlastním kapitálu za účetní období, jako jsou například změny vyplývající z operací s vlastníky, změny z výsledku hospodaření, z transferů na pořízení majetku a oceňovací rozdíly. (Máče, 2012, s. 315)

Příloha k účetní závěrce vysvětluje a doplňuje informace ostatních částí účetní závěrky a kromě účetních dat obsahuje i komentáře. Vyhláškou č. 410/2009 Sb. je dána pevně stanovená tabulková forma přílohy. (Otrusinová, Kubíčková, 2011, s. 68)

3.2 Metody a ukazatele finanční analýzy územních samosprávných celků

Některé metody používané v podnikatelském sektoru lze uplatnit i v oblasti municipální sféry. Veřejný sektor má však své specifické oblasti finanční analýzy. Otrusinová (2011, s. 86) vymezuje hlavní oblasti finanční analýzy v municipální sféře takto:

- běžné hospodaření
- investiční činnost a její financování
- hospodaření s majetkem.

Podle Knápkové et. al., (2017, s. 65) k základním metodám finanční analýzy patří:

- analýza stavových (absolutních) ukazatelů
- analýza tokových ukazatelů
- analýza rozdílových ukazatelů
- analýza poměrových ukazatelů

3.3 Absolutní ukazatele

Analýza absolutních ukazatelů rozebírá jednotlivé položky rozvahy, lze ji rozdělit na analýzu majetkové struktury a analýzu finanční struktury. K analýze můžeme využít dva nástroje:

- **horizontální analýza** – porovnává změny jednotlivých položek účetních výkazů v čase. Vypočítáme ji jako absolutní výši změn a její procentní vyjádření k výchozímu roku. (Knápková et. al., 2017, s. 71)
- **vertikální analýza** – slouží k porovnání procentního podílu jednotlivých položek účetních výkazů k jediné zvolené základně, která tvoří 100 %. Základnou pro rozbor rozvahy jsou většinou zvolena aktiva nebo pasiva a pro výkaz zisku a ztrát jsou to obvykle celkové náklady nebo výnosy. (Knápková, et. al., 2017, s. 71) Vertikální analýza zkoumá strukturu položek v jednom období. (Otrusinová, Kubíčková, 2011, s. 93)

Horizontální a vertikální analýzu můžeme uplatnit i pro kontrolu plnění rozpočtu, a to vztahem mezi skutečnými a rozpočtovanými údaji a jejich podílem na skutečných a rozpočtovaných hodnotách (vertikální analýza), a v případě vyjádření skutečnosti jako podíl na rozpočtované výši (horizontální analýza). (Otrusinová, Kubíčková, 2011, s. 93)

3.4 Tokové ukazatele

Analýzu tokových ukazatelů můžeme uplatnit především k rozboru nákladů a výnosů. Pro finanční analýzu je vhodné opět použít horizontální a vertikální analýzu, potřebné údaje najdeme ve výkaze zisku a ztráty. (Knápková et. al., 2017, s. 71)

3.5 Rozdílové ukazatele

Čistý pracovní kapitál řadíme mezi nejvýznamnější rozdílový ukazatel ovlivňující platební schopnost podniku. Vypočítá se jako rozdíl mezi oběžnými aktivy a krátkodobými závazky. Zobrazuje prostředky, se kterými může municipální jednotka nakládat při své běžné provozní činnosti. (Kraftová, 2002, 117)

3.6 Poměrové ukazatele

Ukazatel autarkie je typický ukazatel municipální sféry. Autarkie může být hodnocena na bázi výnosově nákladové nebo příjmově výdajové.

Autarkie hlavní činnosti **na bázi výnosů a nákladů** odráží míru soběstačnosti municipální jednotky z hlediska pokrytí svých nákladů hlavní činnosti z dosažených výnosů. Tento ukazatel se týká pouze hlavní činnosti. Zpravidla se uvádí v procentech, kdy ukazatel hodnotíme pozitivně, pokud je roven 100 %. V případě výsledku menší hodnoty jsou náklady nedostatečně kryty výnosy a naopak, v případě větší hodnoty je třeba zvážit, zda by finanční prostředky nemohly být využity jinde. (Kraftová, 2002, s. 102)

Autarkie na bázi příjmů a výdajů je vázána na tok peněžních prostředků. Je možné odlišit, zda jsou do příjmů a výdajů zahrnuty pouze provozní toky nebo zda je uvažováno o celkových tocích, investičních i neinvestičních. Vyrovnanost hospodaření municipální firmy je dána stoprocentním pokrytím výdajů příjmy. Při hodnotě výrazně vyšší jak 100 % by měla obec opětovně zvážit zhodnocení dočasně volných prostředků. (Kraftová, 2002, s. 103)

Ukazatel likvidity vyjadřuje schopnost podniku uhradit včas své platební závazky v jakémkoliv čase. Nedostatek likvidity vede k tomu, že podnik není schopen využít ziskových příležitostí nebo není schopen hradit své běžné závazky, což může vést v platební neschopnost. Nepříznivě je vnímán i přebytek likvidity, neboť značí o neschopnosti uložení finančních prostředků do efektivnějších forem aktiv, než jsou oběžná aktiva. Optimální tedy je najít vyváženou likviditu, která zaručí jak dostatečné zhodnocení prostředků, tak i schopnost dostát svým závazkům. (Růčková, 2021, s. 60, 61)

Ukazatel **běžné likvidity** dává do poměru oběžná aktiva a krátkodobé závazky. Doporučená hodnota by měla být v rozmezí od 1,5 – 2,5. Pokud je hodnota likvidity nižší, je značně riziková. Za velmi rizikové se považuje hospodaření organizace, která využívá část krátkodobých závazků k financování dlouhodobého majetku. Nižší hodnota běžné likvidity zvyšuje riziko věřitelů, že daný subjekt nebude schopen v budoucnu hradit své závazky. Naopak příliš vysoká hodnota ukazatele svědčí zbytečně o drahém financování. (Vodáková, 2013, s. 119)

Pro ukazatele **pohotové likvidity** jsou doporučené hodnoty v rozmezí 1 – 1,5. Tento ukazatel se vypočítá jako podíl součtu krátkodobých pohledávek, krátkodobého finančního majetku

a peněžních prostředků proti krátkodobým závazkům. Pokud vyjde ukazatel menší než 1, musí být organizace připravena na případný prodej zásob. Ukazatel **hotovostní likvidity** dává do poměru krátkodobý finanční majetek a peněžní prostředky vůči krátkodobým závazkům. Doporučené hodnoty se pohybují v rozmezí 0,2 – 0,5. Příliš vysoké hodnoty ukazatele znamenají, že organizace nevyužívá efektivně své finanční prostředky. (Knápková et. al., 2017, s. 95)

Doporučené hodnoty u uvedených ukazatelů jsou orientační a vycházejí spíše z běžné praxe finanční analýzy. Proto musí daná organizace s doporučenými hodnotami pracovat velmi obezřetně, jelikož každá organizace je jedinečná a je nutné výsledné hodnoty ukazatelů důkladně zvažovat. (Knápková et. al., 2017, s. 87)

Otrusinová a Kubíčková (2011, s. 114) ve své publikaci doporučují pro hodnocení subjektů ve veřejném subjektu následující **ukazatele aktivity**:

- **Obrat kapitálu** zobrazuje, jak velká část celkových zdrojů se obrátí v ročních výnosech. Ukazatel vypočítáme podílem, kde v čitateli budou celkové výnosy z hlavní činnosti a ve jmenovateli celková pasiva.
- **Míra vázanosti stálých aktiv ve výnosech** neboli doba obratu stálých aktiv je ukazatel velmi podobný obratu kapitálu. Podává informace o tom, jak velká část stálých aktiv se obrátí v ročních výnosech. Výsledná hodnota se vyjadřuje počtem let. Nižší počet let vypovídá o vyšší intenzitě využití stálých aktiv proti výnosům.
- **Doba obratu pohledávek** vyjadřuje období, za jak dlouho jsou průměrně placeny faktury od odběratelů. Čím je doba kratší, tím dříve byly k dispozici peníze vázané v pohledávkách.
- **Doba obratu závazků** vyjadřuje dobu od vzniku závazku do doby jeho úhrady dodavatelům.

Oba dva ukazatele, jak doba obratu pohledávek, tak i doba obratu závazků jsou důležité pro posouzení časového nesouladu od vzniku pohledávky do doby jejího inkasa a od vzniku závazku do doby jeho úhrady. Za výhodné lze považovat, pokud je doba obratu závazků větší než doba obratu pohledávek. ((Knápková et. al., 2017, s. 109)

Ukazatele zadluženosti nám poskytují informaci o tom, v jaké míře používá daný subjekt ke své činnosti závazky. Z hlediska analýzy zadluženosti je tedy důležité usilovat o dosažení

optimálního poměru mezi vlastním kapitálem a cizími zdroji při řízení finanční struktury. (Vodáková, 2013, s. 119)

Obecně platí, že určitá míra zadlužení je pro podnik užitečná z důvodu, že cizí kapitál je levnější než vlastní. Krytí potřeb převážně vlastními zdroji, které jsou obvykle dražším způsobem financování, vedou k finančnímu zatěžování podniku. (Dluhošová, 2021, s. 87)

Mezi hlavní ukazatele zadluženosti patří nepochybně ukazatel **celkové zadluženosti**, který nám podává přehled o celkové zadluženosti. Vypočítá se poměrem cizích zdrojů vůči celkovým aktivům. Vyšší podíl cizích zdrojů na celkových aktivech zvyšuje riziko věřitelů, že jejich půjčky dlužníkem nebudou uhrazeny. Příliš vysoká celková zadluženost vede k tomu, že věřitelé přestávají být ochotni půjčit danému subjektu další finanční prostředky. (Vodáková, 2013, s. 121)

Koeficient samofinancování je doplňkovým ukazatelem k ukazateli celkové zadluženosti. Jejich součet je tedy roven 1. Vyjadřuje, v jaké míře se podílí vlastní zdroje na celkovém objemu zdrojů. (Otrusinová, Kubíčková, 2011, s. 104)

Míra zadluženosti obce vyjadřuje zadluženost vlastního kapitálu neboli kolik jednotek cizího kapitálu je vázáno na jednotku vlastního kapitálu. Pokud výsledek tohoto ukazatele vyjde menší než jedna, jedná se o nízkou zadluženost, kdy cizích zdrojů je méně než vlastních zdrojů. Naopak při výsledku vyšším jak jedna je využíváno cizích zdrojů více než vlastních zdrojů. (Otrusinová, Kubíčková, 2011. s. 104,105)

Knápková et. al., (2017, s. 91) uvádí, že veřejný sektor by měl ctít **zlaté pravidlo financování**, což znamená, že dlouhodobý majetek by měl být kryt dlouhodobými zdroji. Pokud vyjde výsledek nižší než jedna, podnik musí krýt část svého dlouhodobého majetku krátkodobými zdroji, a tím může dojít k problému, že nebude schopen splácet své závazky. V tomto případě jde o agresivní strategii financování, kdy podnik je podkapitalizován, čistý pracovní kapitál je záporný a jedná se o velmi rizikovou strategii. Při výsledku vyšším jak jedna hovoříme o konzervativní strategii financování, kdy je podnik finančně stabilní, ale drahými dlouhodobými zdroji financuje velkou část krátkodobého majetku. Podnik je překapitalizován. Tato strategie je sice bezpečná, ale zato dražší. V případě přiměřeného krytí dlouhodobého majetku a části oběžných aktiv dlouhodobým kapitálem jde o neutrální strategii financování.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 OBEC KNĚŽDUB

Obec Kněždub se nachází v okrese Hodonín v Jihomoravském kraji. Se svou katastrální výměrou 1609 ha leží obec asi 5 km východně od města Strážnice a 10 km jižně od města Veselí nad Moravou, v nadmořské výšce 185 m n.m. Rozkládá se pod vrcholky Bílých Karpat, na úpatí vrchu Šumárník.

Dominantou obce je kostel sv. Jana Křtitele a Slovácký Slavín na místním hřbitově, kde jsou pochováni slavní rodáci Jožа a Franta Úprkovi a Antoš Frolka. (Obec Kněždub, 2020)

Obrázek 1 Letecký snímek obce Kněždub (Zdroj: Obec Kněždub, 2020)

Obec má vybudovanou téměř veškerou základní infrastrukturu. Dodávky pitné vody jsou zajišťovány obecním vodovodem, který je ve vlastnictví obce. V roce 2016 byla v obci zrekonstruována kanalizační síť, která je napojena na čistírnu odpadních vod, kterou provozuje Dobrovolný svazek obcí, čistička odpadních vod Velička, jehož je obec členem. Obec má dále ve svém vlastnictví a správě budovu obecního úřadu, knihovnu, rodný dům bratří Úprků, místní hřbitov, kulturní dům, hasičskou zbrojnici, obecní byt, čerpací stanici a další. Dále vlastní budovu zdravotního střediska, která je využívána jen 2x týdně lékařskou péčí pro děti. Ke sportovnímu využití slouží 2 víceúčelové hřiště, jedno s betonovým povrchem a druhé s povrchem z umělé trávy, dále jedno travnaté fotbalové hřiště.

Obec Kněždub hospodaří pouze v hlavní činnosti, nemá hospodářskou činnost. Je zřizovatelem Základní školy a Mateřské školy Kněždub, příspěvkové organizace a Jednotky sboru dobrovolných hasičů Kněždub.

Nedílnou součástí obce jsou spolky, které svou činností podporují kulturní a společenský život v obci, například Tělovýchovná jednota Sokol, myslivci, chovatelé a další.

Obec ve spolupráci s těmito spolky pořádá kulturní akce, díky kterým je život v obci obohacen a přispívá ke vzájemné soudržnosti občanů v obci. Mezi tradiční akce patří krojované hody s právem, Jánská pouť a košt vína.

Obec je členem dobrovolného svazku obcí Mikroregion Strážnicko, tvoří jej 10 obcí regionu. Vzájemně spolupracují na regionálním rozvoji a propagaci obcí, podílejí se na společných projektech a spolufinancují realizaci těchto projektů. Dále je obec členem Místní akční skupiny Strážnicko, jejichž společným cílem je podpora drobných podnikatelských subjektů a zachování tradiční regionální výroby a produktů. (Obec Kněždub, 2020)

4.1 Organizační struktura obce

Zastupitelstvo obce je nevyšším orgánem obce Kněždub, skládá se z jedenácti členů. V čele obce je starosta pan Libor Grabec, který svou funkci zastává od roku 2004 jako uvolněný starosta. Místostarostou obce je nově zvolen od roku 2022 pan Mgr. Jaroslav Mrkva jako neuvolněný místostarosta. (Obec Kněždub, 2020)

Ze zákona je v obci zřízen finanční a kontrolní výbor. Složení výborů je tříčlenné, tvoří je členové zastupitelstva obce, kdy jeden z nich je zvolen předsedou výboru. Rada obce není zřízena, jelikož zastupitelstvo obce má méně než 15 členů. Dále má obec zřízen stavební výbor a kulturní výbor. Obec má 7 zaměstnanců na hlavní pracovní poměr, a to účetní, matrikářku, která vede i agendu obyvatel, a pět technických pracovníků. Na dohodu o pracovní činnosti zaměstnává obec 2 pracovnice.

4.2 Účetnictví obce

Obec využívá k vedení účetnictví program KEO4 od společnosti ALIS spol. s r.o., jedná se o komplexní a provázaný účetní systém. Účetnictví obce se řídí zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví a vyhláškou č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky. Účetní metody, které účetní jednotka používá, vycházejí jak z výše uvedeného zákona a vyhlášky, tak i z českých standardů č.701 – č.710 pro územně samosprávné celky. Obec Kněždub není plátcem daně z přidané hodnoty. Na konci roku sestavuje účetní výkazy, a to výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků Fin 2-12 M, rozvahu, výkaz zisku a ztráty a přílohu.

4.3 Demografický vývoj

Demografický vývoj obce jsem záměrně uvedla za delší období, a to z toho důvodu, aby byl zřetelněji ukázán pokles obyvatel obce. Z tabulky níže vidíme, že počet obyvatel poklesl o 43 občanů. Jednak je to způsobeno tím, že počet narozených dětí v obci je průměrně nižší než počet zemřelých občanů v obci. Stejně tak i počet přistěhovaných občanů je menší než počet vystěhovaných občanů z obce. Další důvod poklesu občanů je dán tím, že obec nevlastní žádné stavební pozemky pro výstavbu rodinných domů. Jedinou možností je odkoupit od soukromých osob ornou půdu, kterou vlastní, a usilovat o vynětí z orné půdy. S tím je spojen odliv mladých obyvatel obce do jiných obcí, kde mají možnost získat bydlení a zároveň i lepší pracovní příležitosti.

Tabulka 2 Stav obyvatel v letech 2015-2022

	2015	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Stav obyvatel	1 127	1 116	1 106	1 102	1 100	1 092	1 089	1083
Úbytek obyvatel	x	-11	-10	-4	-2	-8	-3	-5

Zdroj: Interní materiály obce; vlastní zpracování

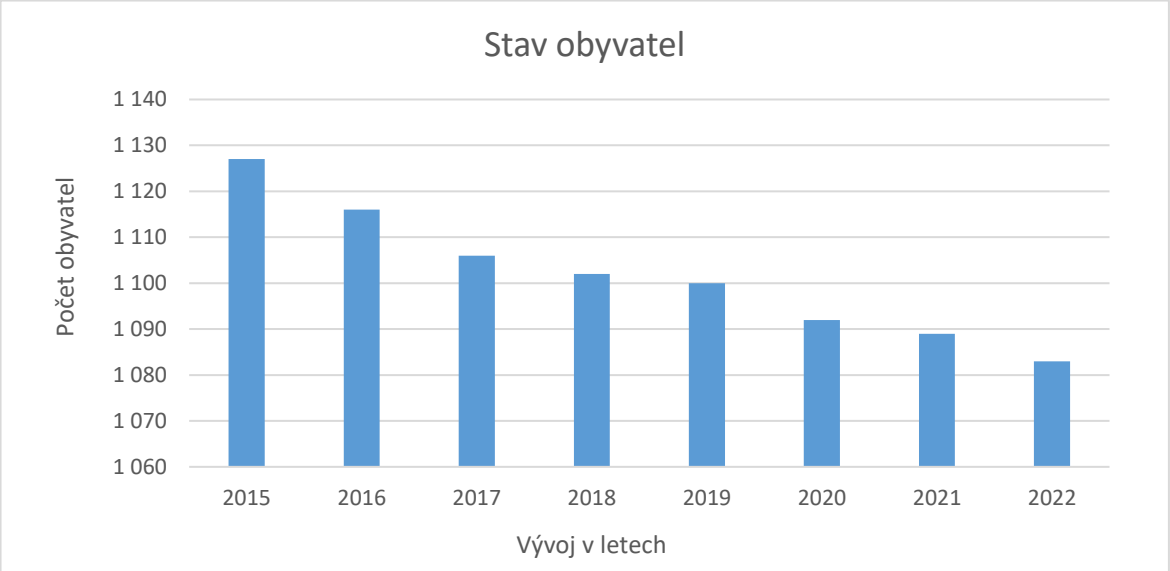

Obrázek 2 Stav obyvatel obce v letech 2015-2022 (Zdroj: Interní materiály obce, vlastní zpracování)

5 ANALÝZA ROZPOČTU OBCE

V následující části je provedena analýza schváleného rozpočtu a skutečného rozpočtu obce Kněždub. Poté jsou podrobněji rozebrány příjmy a výdaje obce z pohledu druhového členění rozpočtové skladby. Finanční analýza je zpracována za tříleté období, roky 2020, 2021 a 2022.

5.1 Analýza rozpočtu v letech 2020–2022

V tabulce 3 můžeme vidět schválené příjmy a výdaje v letech 2020–2022. V roce 2020 a 2022 schválila obec rozpočet jako vyrovnaný. V těchto dvou letech byly příjmy a výdaje odhadnuty téměř ve stejných částkách, v roce 2022 se oproti roku 2020 navýšily pouze o 261 tis. Kč. V roce 2021 schválila obec rozpočet jako schodkový. Na schodek ve výši 2,8 mil. Kč použila peněžní prostředky z hospodářského výsledku z minulých let. Schválené příjmy v roce 2021 ve výši 13,5 mil. Kč byly tak nejnižší za celé sledované období, kdy obec příjmy podhodnotila, a to z důvodu covidové pandemie a covidových opatření.

Tabulka 3 Příjmy a výdaje schváleného rozpočtu

(v tis. Kč)	**2020**	**2021**	**2022**
Schválené příjmy	15 180	13 567	15 441
Schválené výdaje	15 180	16 441	15 441
Saldo	0	-2 874	0

Zdroj: Monitor státní pokladna, 2020–2022, vlastní zpracování

V níže uvedené tabulce 4 můžeme vidět vývoj skutečného rozpočtu obce ve sledovaných letech 2020-2022.

Tabulka 4 Skutečné plnění rozpočtu

(v tis. Kč)	**2020**	**2021**	**2022**
Skutečné příjmy	20 129	22 669	21 668
Skutečné výdaje	13 640	21 476	14 459
Saldo	6 489	1 193	7209

Zdroj: Monitor státní pokladna, 2020–2022, vlastní zpracování

S porovnáním se schváleným rozpočtem, který byl v letech 2020 a 2022 vyrovnaný a v roce 2021 schodkový, vykazuje obec ve všech letech přebytek hospodaření. Z tabulky je zřejmé, že příjmy dosahují ve skutečnosti daleko vyšších hodnot, než jak byly schváleny. Obec při sestavování rozpočtu příjmy spíše podhodnocuje. Naopak skutečné výdaje jsou v letech

2020 a 2022 nižší než schválené výdaje. Pouze v roce 2021 byly výdaje vyšší, činily přes 21 mil. Kč, a to z důvodu realizace opravy chodníků v obci. Z grafického znázornění níže můžeme přehledněji vidět, že nejlépe obec hospodařila v roce 2021, kdy se výdaje téměř rovnaly příjmům obce a přebytek hospodaření činil 1 mil. Kč. V letech 2020 a 2022 příjmy výrazně převyšovaly výdaje. Přebytek hospodaření činil v těchto letech v průměru 7 mil. Kč. Část těchto prostředků mohla obec lépe využít, a to na opravu místních komunikací, opravu hracích prvků na dětských hřištích, případně investovat do rekonstrukce místní knihovny.

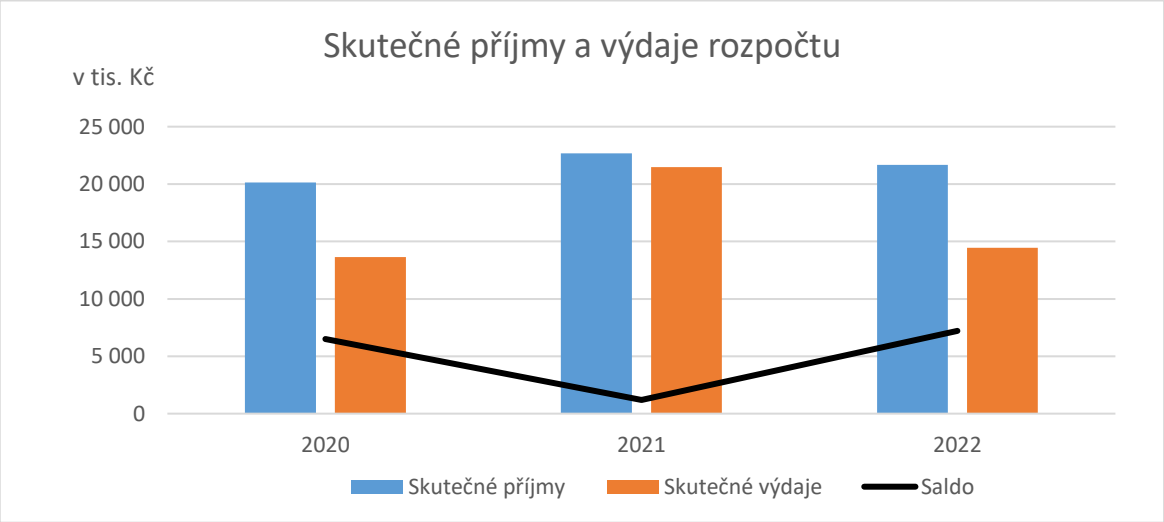

Obrázek 3 Skutečné příjmy a výdaje rozpočtu obce (Zdroj: Monitor státní pokladna, 2020–2022, vlastní zpracování)

5.2 Příjmy obecního rozpočtu

V tabulce 5 jsou rozděleny příjmy z druhového hlediska do čtyř tříd.

Tabulka 5 Druhové členění příjmů skutečného rozpočtu obce

(v tis. Kč)	**2020**	**2021**	**2022**
Celkové příjmy	**20 129**	**22 669**	**21 668**
Daňové	15 612	17 309	19 680
Nedaňové	1 397	1 335	1 409
Kapitálové	9	323	56
Přijaté transfery	3 110	3 702	523

Zdroj: Monitor státní pokladny, 2020–2022, vlastní zpracování

Tabulka 6 Horizontální a vertikální analýza druhového členění příjmů skutečného rozpočtu obce

(v %)	**2020**	**2021**	**2022**	**21/20**	**22/21**
Celkové příjmy	100	100	100	12,6	-4,4
Daňové příjmy	77,6	76,4	90,8	10,9	13,7
Nedaňové příjmy	6,9	5,9	6,5	-4,4	5,5
Kapitálové příjmy	0,0	1,4	0,3	3488,9	-82,7
Přijaté transfery	15,5	16,3	2,4	19,0	-85,9

Zdroj: Monitor státní pokladna, 2020–2022, vlastní zpracování

Z tabulky 5 a 6 je zřejmé, že **daňové příjmy** tvoří největší položku z celkových příjmů, pohybují se v hodnotě od 15,6 do 19,6 mil. Kč. V letech 2020 a 2021 se podílí daňové příjmy v průměru 77 % na celkových příjmech. V roce 2022 tvoří daňové příjmy přes 90 % celkových příjmů, v tomto roce dosáhla obec velmi nízké kapitálové příjmy, rovněž tak příjmy z přijatých dotací. Daňové příjmy v roce 2020 byly nejnižší, domnívám se, že to bylo částečně způsobeno i krizovými opatřeními pandemií covid 19. Ba naopak, v roce 2022 daňové příjmy narostly o 2,3 mil. Kč. Za tento nárůst může především inflace, kdy se vybralo více na dani z přidané hodnoty a zrušením protipandemických opatření se začala zvyšovat poptávka po službách a zboží.

Nedaňové příjmy jsou ve všech sledovaných letech stabilní, podílí se v průměru 6,5 % na celkových příjmech, pohybují se okolo hodnoty 1,3 mil. Kč. Patří sem především příjmy z vlastní činnosti, a to příjmy z poskytování služeb, výrobků a prací, příjmy z pronájmu pozemků a ostatních nemovitých věcí, příjmy z odvodů příspěvkové organizace a příjmy z prodeje neinvestičního majetku.

Kapitálové příjmy činí nejmenší podíl na celkových příjmech. Za celé analyzované období se jedná o velmi nízkou hodnotu, zvláště v roce 2020 a 2022, kdy hodnota nedosahovala ani 1 % na celkových příjmech rozpočtu. O trochu vyšší hodnoty dosáhly jen v roce 2021, a to 323 tis. Kč, kdy tyto příjmy plynuly z prodeje pozemků.

Naopak **přijaté transfery** tvoří po daňových příjmech druhou nejvyšší položku celkových příjmů rozpočtu, v roce 2020 a 2021 se podílí v průměru 16 % na celkových příjmech rozpočtu. Jedná se především o neinvestiční transfery poskytnuté Ministerstvem životního prostředí na zlepšení druhové skladby lesa obce, na zmírnění kůrovcové kalamity v lesích, dále pak dotace z Jihomoravského kraje na zajištění a konání voleb nebo dotace na opravu márnice na místním hřbitově. V roce 2020 byla přijata investiční dotace

z Ministerstva pro místní rozvoj ve výši 370 tis. Kč na rekonstrukci dětského hřiště Zahrádky a dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje ve výši 300 tis. Kč na pořízení nového dopravního automobilu pro Jednotku sboru dobrovolných hasičů Kněždub. V roce 2021 se jednalo o investiční dotaci ve výši 2 mil. Kč na rekonstrukci víceúčelového hřiště za základní školou. V roce 2022 nebyla přijata žádná investiční dotace. Důvodem mohly být volby do zastupitelstva obce, kdy se zastupitelé v tomto roce nepouštěli do žádných investičních akcí.

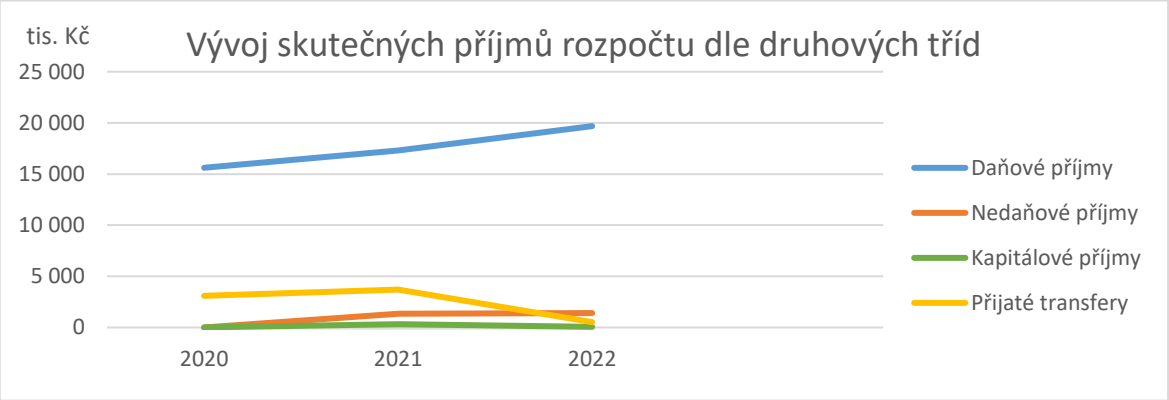

Obrázek 4 Vývoj skutečných příjmů rozpočtu dle druhových tříd (Zdroj: Monitor státní pokladna, 2020–2022, vlastní zpracování)

5.3 Výdaje obecního rozpočtu

Z hlediska druhového jsou výdaje obce rozděleny do 2 tříd, a to na běžné výdaje a kapitálové výdaje.

Tabulka 7 Druhové členění výdajů skutečného rozpočtu obce

(v tis. Kč)	**2020**	**2021**	**2022**
Celkové výdaje	**13 640**	**21 476**	**14 459**
Běžné výdaje	11 438	17 440	13 837
Kapitálové výdaje	2 202	4 037	623

Zdroj: Monitor státní pokladna, vlastní zpracování

Tabulka 8 Horizontální a vertikální analýza druhového členění výdajů skutečného rozpočtu obce

(v %)	**2020**	**2021**	**2022**	**21/20**	**22/21**
Celkové výdaje	100	100	100	57,4	-32,7
Běžné výdaje	83,9	81,2	95,7	52,5	-20,7
Kapitálové výdaje	16,1	18,8	4,3	83,3	-84,6

Zdroj: Monitor státní pokladna, vlastní zpracování

Běžné výdaje obce, jak je vidět v tabulce 7 a 8, tvoří téměř celou část výdajů obce, mají kolísavý charakter, pohybují se v hodnotách v rozmezí od 11,4 mil. do 17,5 mil. Kč. Ve sledovaném období se běžné výdaje podílí v roce 2020 a 2021 v průměru 82,5 % na celkových výdajích a v roce 2022 tento podíl činí dokonce 95,7 %. Běžné výdaje zahrnují převážně výdaje na nákup služeb, energie, materiálu, platy zaměstnanců a výdaje na opravy a udržování obecního majetku. Dále sem řadíme neinvestiční transfery poskytnuté Základní škole a Mateřské škole Kněždub, příspěvkové organizaci, příspěvek pro důchodce na obědy školní jídelny, na nákup nových knih do knihovny, příspěvky místním spolkům na činnost a jiným organizacím a ostatní neinvestiční transfery. V roce 2021 činí běžné výdaje největší položku, přes 17 mil. Kč, a to z důvodu opravy chodníků v obci ve výši 6 mil. Kč. V roce 2022 se běžné výdaje zvýšily převážně z důvodu inflace a navýšení cen.

Kapitálové výdaje činí v roce 2020 a 2021 v průměru 17 % na celkových výdajích, v roce 2022 se podílí pouze 4 %. Nejvyšší výdaje se uskutečnily v roce 2021, kdy dosáhly částky přes 4 mil. Kč. Obec v tomto roce investovala částku 2 mil. Kč do rekonstrukce víceúčelového hřiště za školou a koupila dopravní prostředek traktor Landini v hodnotě 779 tis. Kč. V roce 2020 pořídila dopravní prostředky v hodnotě 1,6 mil. Kč, jednalo se o nákup dopravního automobilu pro jednotku SDH Kněždub. V roce 2022 kapitálové výdaje dosahovaly nejnižších hodnot, stejně jak tomu bylo u kapitálových příjmů, kdy se obec nepouštěla v tomto roce do žádných rekonstrukcí a nákupů majetku.

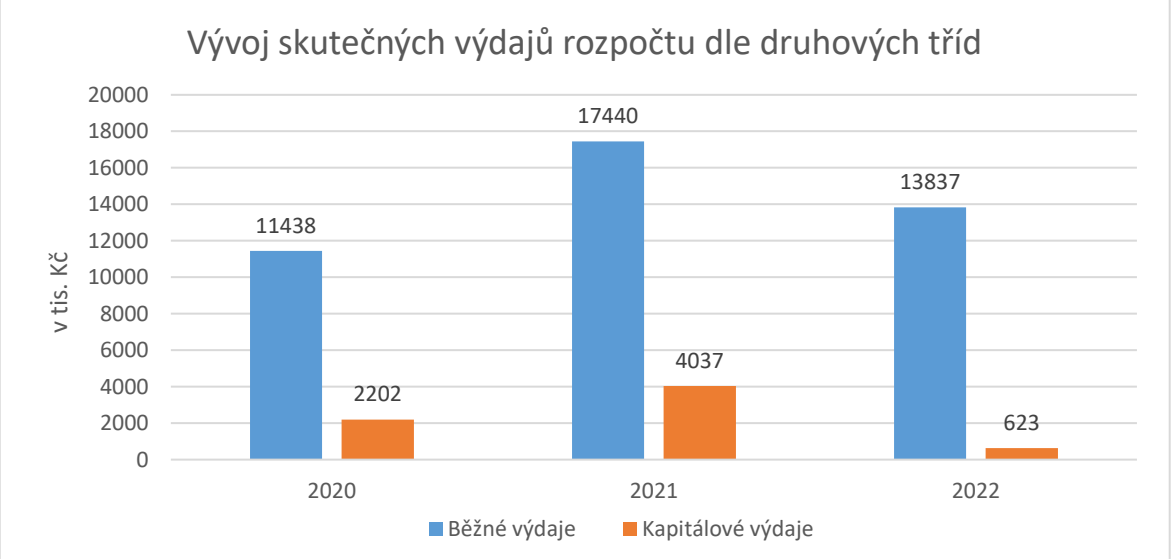

Obrázek 5 Vývoj skutečných výdajů rozpočtu dle druhových tříd (Zdroj: Monitor státní pokladna, 2020–2022, vlastní zpracování)

6 FINANČNÍ ANALÝZA HOSPODAŘENÍ OBCE

Údaje a data pro finanční analýzu obce jsou získána z informačního portálu Monitor zřízeného Ministerstvem financí ČR, který umožňuje volný přístup k rozpočtovým a účetním informacím státní správy a samosprávy. Informace pocházejí z Integrovaného informačního systému státní pokladny a Centrálního systému účetních informací. Dále jsou data čerpána ze Závěrečného účtu obce, jehož součástí jsou účetní výkazy obce, konkrétně výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků Fin 2-12 M, rozvaha a výkaz zisku a ztráty.

6.1 Absolutní ukazatele

V následujících podkapitolách je rozebrána majetková a finanční struktura obce, náklady a výnosy obce, a to pomocí horizontální a vertikální analýzy. Údaje znázorňující vývoj jednotlivých položek v čase a jejich procentuální změny jsou uspořádány do přehledných tabulek. V poslední podkapitole této části je podrobněji rozebrán hospodářský výsledek obce ve sledovaných letech pomocí grafického znázornění.

6.1.1 Analýza majetkové struktury obce

Majetková struktura obce je složena ze stálých aktiv, která výrazně převyšují oběžná aktiva, což je u majetkové struktury obce obvyklé, jelikož se nejedná o výrobní společnost. Celková výše aktiv obce má ve sledovaných letech 2020-2022 mírně stoupající tendenci. Mezi roky 2020 a 2021 došlo k jejich vzrůstu o 4,6 % a mezi roky 2021 a 2022 o 6,3 %. Z pohledu skladby majetku převládá ve sledovaných letech položka stálá aktiva, která se na bilanční sumě podílí v prvních dvou sledovaných letech 69 % a v posledním sledovaném roce 64 %. Hodnota stálých aktiv se pohybuje v rozmezí od 67–70 mil. Kč. Nejvýznamnější položku stálých aktiv tvoří dlouhodobý hmotný majetek, který v roce 2021 vzrostl o 2,6 mil. Kč, a to z 65,3 mil. Kč na 67,9 mil. Kč z důvodu technického zhodnocení víceúčelového hřiště, na které dostala obec dotaci ve výši 2 mil. Kč. Z interních účetních výkazů obce bylo podrobnou analýzou DHM zjištěno, že největší hodnotu ve všech sledovaných letech tvoří stavby přes 60 %, téměř 30 % tvoří pozemky a zbytek tvoří samostatné hmotné movité věci, kam obec zařazuje majetek v hodnotě nad 40 tis. Kč, patří sem například dopravní prostředky. V roce 2021 obec koupila traktor Landini s příslušenstvím v hodnotě 779 tis. Kč a radlici na úklid sněhu v hodnotě 50 tis. Kč, což zapříčinilo další nárůst položky DHM

v roce 2021. Do drobného dlouhodobého majetku se řadí majetek v pořizovací ceně 3–40 tis. Kč. Jedná se o sekačky, lavičky, kontejnery, kancelářské vybavení a další. Podrobnější analýzou DNM bylo zjištěno, že obec na tomto účtu vede územní plán, plány protipovodňové studie a program do účetnictví. Položka dlouhodobé pohledávky je ve všech letech neměnná, jedná se o návratnou finanční výpomoc, kterou obec poskytla Mikroregionu Strážnicko ve výši 50 tis. Kč, jehož je členem.

Oběžná aktiva se pohybují v rozmezí od 29 do 39 mil. Kč a zaujímají v průměru 32 % na celkových aktivech. Nejvyšší zastoupení má krátkodobý finanční majetek, konkrétně základní běžný účet obce, kde vzrostly peněžní prostředky ve sledovaném období o 8,4 mil. Kč. Obec Kněždub má zřízený běžný účet u Komerční banky a běžný účet u České národní banky, který je povinna obec mít zřízený na základě novely zákona o rozpočtových pravidlech od roku 2013 pro příjem dotací a návratných finančních výpomocí ze státního rozpočtu, státních fondů nebo Národního fondu.

Dále můžeme z tabulky 9 vidět, že zásoby obce mají mírně klesající charakter, tvoří je zboží na skladě, především knihy, které obec vydala a vydané CD kněždubských pěveckých sborů.

Podíl krátkodobých pohledávek představuje přibližně 2,5 % celkových aktiv a má rostoucí trend. Největší nárůst byl zaznamenán mezi roky 2020 a 2021, a to o 25,4 %. Tento nárůst byl způsoben především dohadným účtem aktivním, na kterém se zaznamenávají obraty vyúčtování dotací.

Tabulka 9 Majetková struktura obce

(v tis. Kč)	**2020**	**2021**	**2022**
AKTIVA	**96 939,80**	**101 443,20**	**107 837,43**
Stálá aktiva	**67 304,39**	**70 071,36**	**69 178,66**
DNM	1 874,46	2 078,29	2 040,12
DHM	65 379,93	67 943,06	67 088,54
Dlouhodobé pohledávky	50	50	50
Oběžná aktiva	**29 635,40**	**31 371,85**	**38 658,77**
Zásoby	387,16	385,23	381,64
Krátkodobé pohledávky	2 119,98	2 658,43	2 768,00
KFM	27 128,25	28 328,18	35 509,13

Zdroj: Závěrečný účet obce Kněždub, 2020–2022, vlastní zpracování

Tabulka 10 Horizontální a vertikální analýza majetkové struktury obce

(v %)	2020	2021	2022	21/20	22/21
AKTIVA	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**4,65**	**6,30**
Stálá aktiva	**69,43**	**69,07**	**64,15**	**4,11**	**-1,27**
DNM	1,93	2,05	1,89	10,87	-1,84
DHM	67,44	66,98	62,21	3,92	-1,26
Dlouhodobé pohledávky	0,05	0,05	0,05	0,00	0,00
Oběžná aktiva	**30,57**	**30,93**	**35,85**	**5,86**	**23,23**
Zásoby	0,40	0,38	0,35	-0,50	-0,93
Krátkodobé pohledávky	2,19	2,62	2,57	25,40	4,12
KFM	27,98	27,93	32,93	4,42	25,35

Zdroj: Závěrečný účet obce Kněždub, 2020–2022, vlastní zpracování

6.1.2 Analýza finanční struktury obce

Celková hodnota pasiv je stejná jako celková hodnota aktiv z důvodu dodržení základní bilanční rovnice. Finanční struktura nám ukazuje, z jakých zdrojů je majetek pořízen. Pasiva se skládají z vlastního kapitálu a cizích zdrojů a mají ve všech analyzovaných letech mírně stoupající tendenci. Z tabulky 11 je na první pohled patrné, že vlastní kapitál mnohonásobně převyšuje cizí zdroje, podílí se ve všech letech téměř 97 % na celkové bilanční sumě. Horizontální analýzou zjistíme, že jeho hodnota se zvýšila v roce 2021 o 3,5 % a v roce 2022 o 6,5 %. V roce 2022 tedy dosáhla hodnota vlastního kapitálu částku 104,5 mil. Kč, navýšení je především způsobeno kladným výsledkem hospodaření ve všech letech, který si obec ukládá na účet. Obec nemá zřízené peněžní fondy, vykazují nulovou hodnotu. Jmění účetní jednotky a upravující položky tvoří největší položku vlastního kapitálu, jejich hodnota se pohybuje kolem 71 mil. Kč, procentní podíl se pohybuje kolem 70 % a je složena kromě jmění účetní jednotky z transferů na pořízení dlouhodobého majetku a oceňovacích rozdílů při prvotním použití. Položka oceňovací rozdíly při prvotním použití metody vykazuje vždy zápornou neměnnou hodnotu. Tato hodnota vznikla při použití nové účetní metody změnou právních předpisů k dorovnání odpisů z majetku, který dříve obce neodepisovaly. Položka transfery na pořízení dlouhodobého majetku vzrostla v roce 2021 o 1,6 mil. Kč oproti roku 2020. Zajímavou položku tvoří výsledek hospodaření, který má ve všech letech vzrůstající tendenci, v roce 2022 vzrostl o 26 % oproti roku 2021.

Podíl cizích zdrojů se na bilanční sumě pohybuje v roce 2020 pouze 2 %, v dalších letech došlo k nárůstu a podíl činí přes 3 %. Horizontální analýzou na první pohled vidíme, že k největšímu vzrůstu cizích zdrojů došlo v roce 2021, a to o 60 %. Hodnota cizích zdrojů se zvýšila ze 2 mil. Kč na 3,2 mil. Kč. Tento více jak milionový rozdíl zapříčinil vzrůst položky krátkodobé závazky, konkrétně účet krátkodobé přijaté zálohy na transfery. Obec netvoří rezervy. Nevykazuje žádné dlouhodobé závazky. Zadluženost obce je minimální, nemá žádný úvěr. Obec je finančně nezávislá, to znamená, že je schopna hospodařit převážně z vlastních zdrojů.

Tabulka 11 Finanční struktura obce

(v tis. Kč)	**2020**	**2021**	**2022**
PASIVA	**96 939,80**	**101 443,20**	**107 837,43**
Vlastní kapitál	**94 908,08**	**98 180,93**	**104 506,44**
Jmění úč. jednotky a upravující pol.	69 935,90	71 609,81	71 007,54
Fondy účetní jednotky	0	0	0
Výsledek hospodaření	24 972,18	26 571,11	33 498,90
Cizí zdroje	**2 031,71**	**3 262,28**	**3 330,99**
Rezervy	0	0	0
Dlouhodobé závazky	0	0	0
Krátkodobé závazky	2 031,71	3 262,28	3 330,99

Zdroj: Závěrečný účet obce Kněždub, 2020–2022, vlastní zpracování

Tabulka 12 Horizontální a vertikální analýza finanční struktury obce

(v %)	**2020**	**2021**	**2022**	**21/20**	**22/21**
PASIVA	100	100	100	4,65	6,30
Vlastní kapitál	97,90	96,78	96,91	3,45	6,44
Jmění účetní jednotky a upravující položky	72,14	70,59	65,85	2,39	-0,84
Fondy účetní jednotky	0,00	0,00	0,00	0	0
Výsledek hospodaření	25,76	26,19	31,06	6,40	26,07
Cizí zdroje	2,10	3,22	3,09	60,57	2,11
Rezervy	0	0	0	0	0
Dlouhodobé závazky	0	0	0	0	0
Krátkodobé závazky	2,10	3,22	3,09	60,57	2,11

Zdroj: Závěrečný účet obce Kněždub, 2020–2022, vlastní zpracování

6.1.3 Analýza nákladů obce

Výkaz zisku a ztráty u obcí se liší od podnikatelských subjektů tím, že jsou uvedeny nejdříve všechny náklady, a poté všechny výnosy, a vedle hlavní činnosti je uvedena hospodářská činnost. Obec Kněždub nemá hospodářskou činnost, tudíž všechny položky vykazují nulovou hodnotu.

Náklady ve sledovaných letech mají kolísavou tendenci. Nejnižších nákladů bylo dosaženo v roce 2020, a to 12,5 mil. Kč. Naopak nejvyšších bylo dosaženo v následujícím roce 2021, vzrostly o 47 % oproti roku 2020. Nárůst nákladů v roce 2021 vznikl především opravou chodníků v obci, čímž se zvýšila položka opravy a udržování, která vzrostla o 530 % a dosáhla téměř 6,2 mil. Kč.

Největší podíl na celkových nákladech obce tvoří náklady z činnosti, podílí se v průměru 75 %. Patří sem položky spotřeba materiálu a spotřeba energie, obě položky mají vzrůstající charakter, obzvláště vzrostly v roce 2022, což je způsobeno především inflací, kdy průměrná míra inflace za rok 2022 činila 15,1 %. Finanční náklady jsou nulové, obec nemá žádný úvěr.

Náklady na transfery tvoří další významnou položku. Podílí se v roce 2020 a 2022 téměř 30 % na celkových nákladech. Nejvýznamnější položku nákladů na transfery činí příspěvek poskytnutý příspěvkové organizaci Základní škole a Mateřská škole Kněždub a příspěvky organizacím, ve kterých je obec členem, kam patří Dobrovolný svazek obcí ČOV Velička, Mikroregion Strážnicko a Místní akční skupina Strážnicko.

Dále se jedná se o příspěvky místním spolkům a organizacím, příspěvek na obědy pro důchodce a na dovoz obědů pro dojíždějící žáky z naší obce navštěvující Základní školu v Hroznové Lhotě.

Tabulka 13 Náklady obce

(v tis. Kč)	**2020**	**2021**	**2022**
NÁKLADY CELKEM	**12 537,11**	**18 449,86**	**15 127,46**
Náklady z činnosti	9 066,24	14 954,86	10 807,27
Spotřeba materiálu	358,89	552,33	645,87
Spotřeba energie	417,30	440,9	679,46
Prodané zboží	21,68	1,93	3,04
Opravy a udržování	982,53	6 193,67	566,76
Cestovné	22,28	17,67	19,34
Náklady na reprezentaci	15,79	12,51	30,95
Ostatní služby	1 973,79	2 295,61	3 017,44
Mzdové náklady	3 010,59	3 099,37	3 330,78

Zákonné sociální pojištění	901,79	911,88	976,15
Jiné daně a poplatky	70,50	74.36	83,12
Dary a jiná bezúplatná předání	15,34	1,55	5,20
Odpisy dlouhodobého majetku	1 116,84	1 204,19	1 327,08
Prodaný DHM	0	13,78	0
Prodané pozemky	12,76	51,69	5,97
Náklady z drobného dl. majetku	132,37	75,64	81,39
Finanční náklady	0	0	0
Náklady na transfery	3 430,59	3 364,28	4 260,73
Daň z příjmů	40,28	130,72	59,47

Zdroj: Závěrečný účet obce Kněždub, 2020–2022, vlastní zpracování

Tabulka 14 Horizontální a vertikální analýza vybraných nákladů obce

(v %)	**2020**	**2021**	**2022**	**21/20**	**22/21**
NÁKLADY CELKEM	100,00	100,00	100,00	47,16	-18,01
Náklady z činnosti	72,32	81,06	71,44	64,95	-27,73
Spotřeba materiálu	2,86	2,99	4,27	53,90	16,94
Spotřeba energie	3,33	2,39	4,49	5,66	54,11
Opravy a udržování	7,84	33,57	3,75	530,38	-90,85
Ostatní služby	15,74	12,44	19,95	16,30	31,44
Mzdové náklady	24,01	16,80	22,02	2,95	7,47
Finanční náklady	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Náklady na transfery	27,36	18,23	28,17	-1,93	26,65
Daň z příjmů	0,32	0,71	0,39	224,53	-54,51

Zdroj: Závěrečný účet obce Kněždub, 2020–2022, vlastní zpracování

6.1.4 Analýza výnosů obce

Celkové výnosy obce se ve sledovaném období pohybují v rozmezí od 19 do 22 mil. Kč a postupně každým rokem mírně stoupají. Již na první pohled je z tabulky 15 a 16 vidět, že největší položku výnosů tvoří výnosy ze sdílených daní a poplatků, podílí se v průměru 84 % na celkových výnosech. V roce 2020 byly tyto výnosy nejnižší, a to zavedením krizových opatření z důvodu pandemie koronaviru. Naopak v roce 2022 tyto výnosy výrazně stouply, a to zvýšením výnosů ze sdílené daně z přidané hodnoty. Výkyv směrem dolů byl zaznamenán v analyzovaných letech u položky výnosy z transferů, které se snížily v roce 2021 o 56 % oproti roku 2020 a v roce 2022 o 14 % oproti roku 2021. Pod tuto položku spadají dotace z krajského úřadu, finanční příspěvky na hospodaření v lese, dotace na volby, kompenzační bonus a jiné. Nedílnou součástí výnosů jsou výnosy z činnosti, které mají kolísavý charakter. Významnou položkou jsou výnosy z prodeje služeb, kam patří příjem za odběr vody nebo vybrané vstupné, dále výnosy z místních poplatků, především poplatek za odvoz a uložení komunálního odpadu a poplatek za psa.

Finanční výnosy představují úroky ve všech letech ve stejné výši 500 Kč, což se domnívám, že je velmi nízká částka a obec by mohla své peněžní prostředky zhodnotit lépe.

Tabulka 15 Výnosy obce

(v tis. Kč)	**2020**	**2021**	**2022**
VÝNOSY CELKEM	**19 648,03**	**20 048,79**	**22 055,25**
Výnosy z činnosti	1 395,87	1 784,66	1 706,43
Výnosy z prodeje vlastních výrobků	167	0	289,64
Výnosy z prodeje služeb	428,54	485,98	515,55
Výnosy z pronájmu	181,29	164,42	188,27
Výnosy z prodaného zboží	66,03	1,20	4,4
Výnosy ze správních poplatků	9,40	17,07	16,12
Výnosy z místních poplatků	337,07	334,17	446,62
Výnosy z prodeje pozemků	9,40	313,12	27,20
Ostatní výnosy z činnosti	165,94	458,70	218,64
Finanční výnosy	0,50	0,50	0,50
Úroky	0,50	0,50	0,50
Výnosy z transferů	2 981	1 312,10	1 128,08
Výnosy ze sdílených daní a poplatků	15 270,65	16 951,54	19 220,24

Zdroj: Závěrečný účet obce Kněždub, 2020–2022, vlastní zpracování

Tabulka 16 Horizontální a vertikální analýza vybraných výnosů obce

(v %)	**2020**	**2021**	**2022**	**21/20**	**22/21**
VÝNOSY CELKEM	100,00	100,00	100,00	2,04	10,01
Výnosy z činnosti	7,10	8,90	7,74	27,85	-4,38
Finanční výnosy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Výnosy z transferů	15,17	6,54	5,11	-55,98	-14,02
Výnosy ze sdílených daní a poplatků	77,72	84,55	87,15	11,01	13,38

Zdroj: Závěrečný účet obce Kněždub, 2020–2022, vlastní zpracování

6.1.5 Hospodářský výsledek obce

Obec ve všech sledovaných letech dosáhla kladného hospodářského výsledku, což znamená, že náklady byly ve všech letech nižší než dosažené výnosy. V roce 2021 dosáhla obec nejnižšího hospodářského výsledku ve výši 1,5 mil. Kč, což bylo způsobeno tím, že probíhala v tomto roce oprava chodníků v obci a nákladová položka opravy a udržování dosáhla hodnoty přes 6 mil. Kč. V ostatních sledovaných letech dosáhl zisk obce výši 7 mil. Kč.

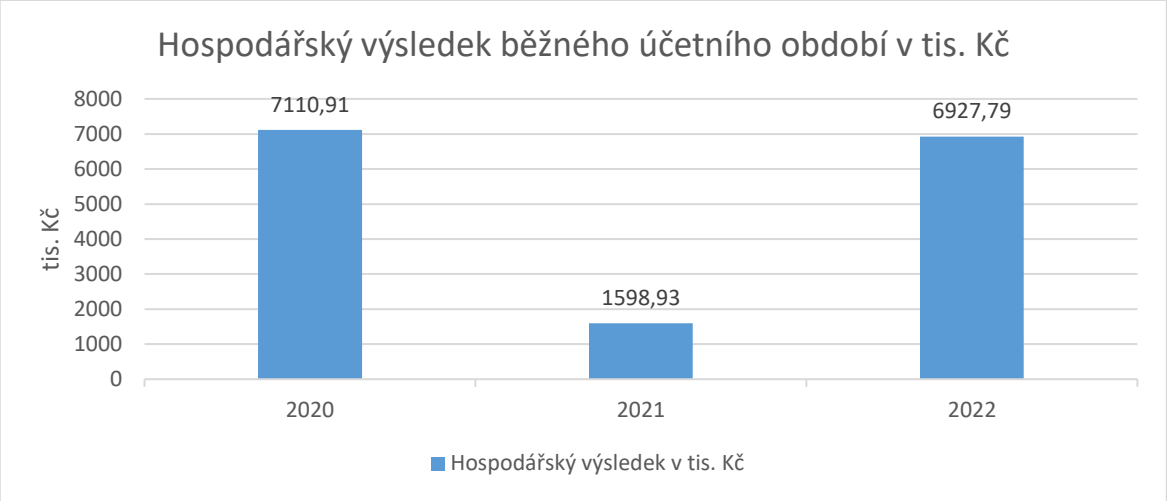

Obrázek 6 Hospodářský výsledek běžného účetního období obce (Zdroj: Závěrečný účet obce Kněždub, 2020–2022, vlastní zpracování)

6.2 Analýza rozdílových ukazatelů

V tabulce 17 je uveden vývoj čistého pracovního kapitálu obce ve sledovaných letech. Čistý pracovní kapitál ve všech analyzovaných letech nabývá kladných hodnot. To znamená, že krátkodobé závazky jsou nižší než krátkodobý majetek, který je zdrojem pro splácení těchto závazků. Hodnoty pracovního kapitálu obce jsou ve všech letech relativně vysoké. Oběžná aktiva tvoří z větší části peněžní prostředky uložené na běžných bankovních účtech. Pokud obec nemá disponibilní prostředky pro něco v budoucnu přímo vymezené, doporučila bych obci efektivnější nakládání s těmito prostředky. Obec může alespoň část těchto prostředků investovat například do rekonstrukce místní knihovny, oprav místních komunikací nebo pořízení nových herních prvků na dětská hřiště.

Tabulka 17 Vývoj čistého pracovního kapitálu obce

(v tis. Kč)	**2020**	**2021**	**2022**
Oběžná aktiva	29 635,40	31 371,85	38 658,77
Krátkodobé závazky	2 031,71	3 262,28	3 330,99
Čistý pracovní kapitál	**27 603,69**	**28 109,57**	**35 327,78**

Zdroj: Závěrečný účet obce Kněždub, 2020–2022, vlastní zpracování

6.3 Analýza vybraných poměrových ukazatelů

Analýza účetních výkazů pomocí poměrových ukazatelů je jednou z nejpoužívanějších metod, která umožňuje organizaci získat rychlou představu o její finanční situaci.

V následujících podkapitolách jsou vypočítány vybrané poměrové ukazatele vhodné pro finanční analýzu a zhodnocení finanční situace vybrané obce. Ukazatel rentability není v této práci použit. Jeho výpočet by byl spíše vhodnější u hospodářské činnosti, kterou obec nemá.

6.3.1 Ukazatele autarkie

Pokud je ukazatel autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů roven 100 %, můžeme jej hodnotit pozitivně, dochází tak k situaci, kdy se náklady z hlavní činnosti rovnají výdajům z hlavní činnosti. Na základě výpočtu ukazatele autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů jsme zjistili, že obec ve všech zkoumaných letech tuto hranici 100 % překročila. Tudíž můžeme říct, že veškeré náklady jsou pokryty výnosy, znamená to tedy, že obec je soběstačná. U výpočtu celkové autarkie na bázi příjmů a výdajů je situace obdobná. V roce 2020 a 2022 hodnoty dosahují přes 140 %. Pokud obec nechystá v budoucnosti uložené peněžní prostředky využít na plánovanou investici, mohla by tyto peněžní prostředky použít na rekonstrukci místní knihovny, na opravy a udržování místních komunikací nebo na výsadbu zeleně v obci. V roce 2021 dosahovala autarkie na bázi výnosů a nákladů, stejně tak i autarkie na bázi příjmů a výdajů hodnoty mírně nad 100 %. Znamená to, že obec využila v tomto roce téměř veškeré prostředky.

Tabulka 18 Ukazatele autarkie

(v %)	**2020**	**2021**	**2022**
Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů	156,72	108,67	145,80
Ukazatel celkové autarkie na bázi příjmů a výdajů	147,57	105,56	149,86

Zdroj: Monitor státní pokladna, 2020–2022, vlastní zpracování

6.3.2 Ukazatele likvidity

Likvidita nám vyjadřuje schopnost obce splácet své krátkodobé závazky. Likviditu můžeme vyjádřit třemi základními ukazateli. Jak můžeme vidět v tabulce 19, obec ve všech analyzovaných letech dosahuje daleko vyšších hodnot všech tří ukazatelů, než jsou doporučené hodnoty. Nejnižších hodnot dosahovala obec v roce 2021, ale i přesto se tyto hodnoty vzdalovaly doporučeným hodnotám. Je však nutné podotknout, že doporučené hodnoty jsou využívány především pro hodnocení ziskových organizací.

Běžná likvidita nám udává, kolikrát pokrývají oběžná aktiva krátkodobé závazky obce. Jelikož obec dosahuje velmi nízkých hodnot krátkodobých závazků a oběžná aktiva jsou

mnohonásobně vyšší, dosahuje ukazatel běžné likvidity ve všech sledovaných letech výrazně vysokých hodnot, obzvláště v roce 2020. **Pohotová likvidita** dosahuje téměř stejných hodnot jako běžná likvidita, liší se minimálně. Je to dáno vysokým podílem finančních prostředků obce a nízkých hodnot ostatního oběžného majetku. Stejně jako ukazatel běžné a pohotové likvidity, tak i ukazatel **hotovostní likvidity** dosahuje ve všech analyzovaných letech mnohonásobně vyšších hodnot. Doporučila bych obci zvážení zhodnocení nebo efektivnější využití volných prostředků, s jejichž využitím obec v následujících obdobích nepočítá.

Tabulka 19 Ukazatele likvidity obce

	2020	2021	2022	Doporučené hodnoty
Běžná likvidita	14,59	9,62	11,61	1,5 – 2,5
Pohotová likvidita	14,40	9,50	11,49	1 – 1,5
Hotovostní likvidita	13,35	8,68	10,66	0,2 – 0,5

Zdroj: Monitor státní pokladna, 2020–2022, vlastní zpracování

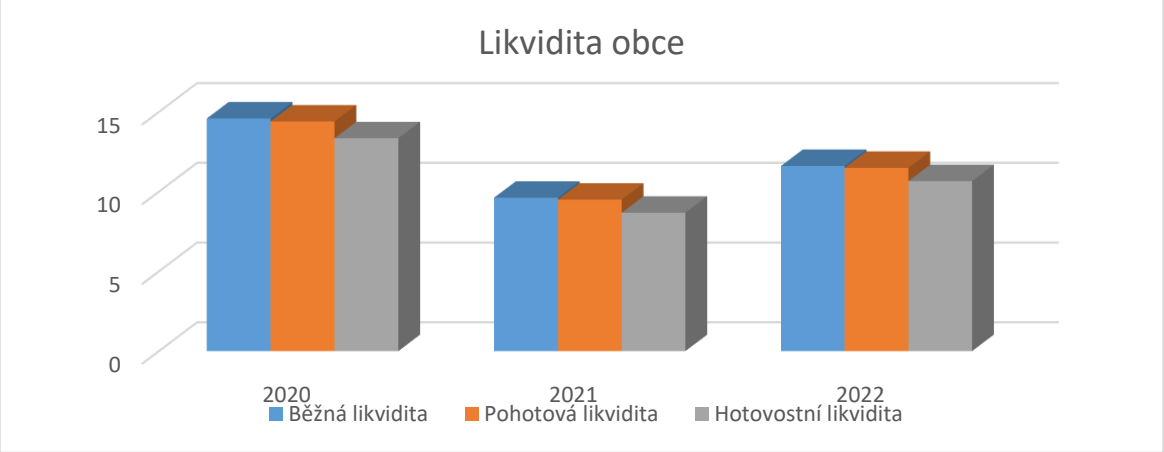

Obrázek 7 Likvidita obce (Zdroj: Monitor státní pokladny, 2020–2022, vlastní zpracování)

6.3.3 Ukazatele aktivity

Obrat kapitálu má ve všech analyzovaných letech stabilní a velmi nízké hodnoty. Tyto nízké hodnoty jsou dány tím, že obec nemá výrobní charakter, tudíž jsou výnosy mnohonásobně nižší než celková aktiva. Obrat celkových aktiv se pohybuje okolo hodnoty 0,20, což znamená, že obec se svým majetkem hospodaří neefektivně. Ukazatel míry vázanosti stálých aktiv ve výnosech nám udává, že stávající stálá aktiva se obrátí v ročních výnosech obce za 3 roky.

Ukazatel doby obratu pohledávek je vhodné si dát do souvislosti s ukazatelem doby obratu závazků. U ukazatelů obratu pohledávek a závazků dosahuje obec v roce 2021 a 2022 příznivých výsledků, kdy dostane za své pohledávky zaplaceno dříve, než uhradí své závazky. V roce 2020 je tomu naopak, avšak rozdíl je minimální.

Tabulka 20 Ukazatele aktivity obce

	2020	**2021**	**2022**
Obrat kapitálu	0,20	0,19	0,20
Míra vázanosti stálých aktiv ve výnosech (v letech)	3	3	3
Doba obratu krátkodobých pohledávek (ve dnech)	39	48	45
Doba obratu krátkodobých závazků (ve dnech)	37	59	54

Zdroj: Závěrečný účet obce Kněždub, 2020–2022, vlastní zpracování

6.3.4 Ukazatele zadluženosti

Celková zadluženost patří mezi základní ukazatele zadluženosti. Doporučená hodnota, jakou by měl tento ukazatel mít, by se měla pohybovat mezi 30 a 60 %. Z grafického znázornění můžeme vidět, že zadluženost obce je velmi nízká. V roce 2020 dosahuje pouze 2 %, v dalších sledovaných letech pouze o 1 % více, dosahuje tedy 3 %. Ukazatel zadluženosti vyjadřuje podíl cizích zdrojů na celkových aktivech. Obec nemá žádné dlouhodobé úvěry a půjčky, cizí zdroje tvoří pouze krátkodobé závazky, tím je ukazatel zadluženosti velmi nízký. Jak již bylo zmiňováno v teoretické části, tento ukazatel řadíme mezi stěžejní ukazatele, které využívá Ministerstvo financí k monitorování hospodaření obcí. Hranice by neměla přesáhnout 25 %, což daná obec splňuje.

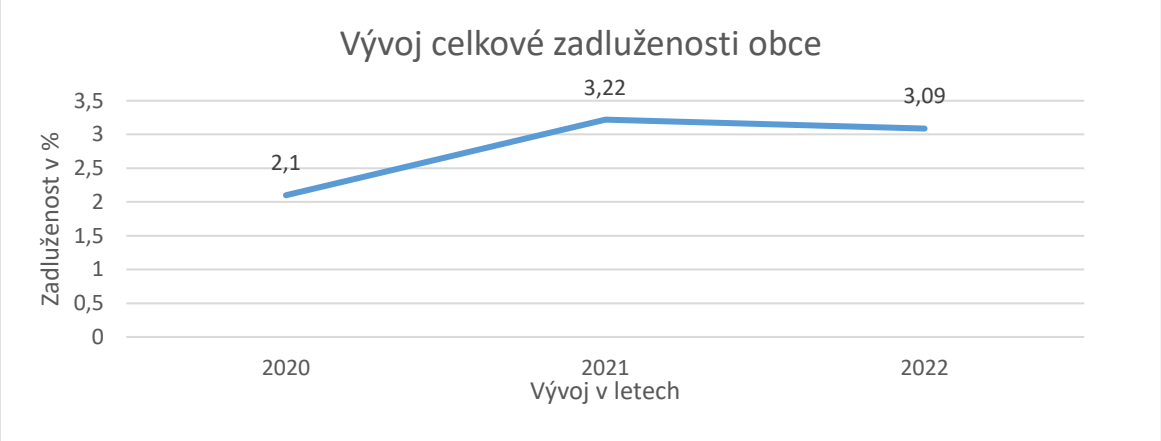

Obrázek 8 Vývoj celkové zadluženosti obce (Zdroj: Monitor státní pokladna, 2020–2022, vlastní zpracování)

Koeficient samofinancování je doplňkový ukazatel a spolu s ukazatelem celkové zadluženosti tvoří hodnotu jedna. Vypovídá o tom, v jaké míře je obec schopna hospodařit pomocí vlastního kapitálu, což z výše uvedeného grafického znázornění můžeme vidět, že ukazatel nabývá velmi vysokých hodnot, v průměru 97 %. Obec tedy využívá k financování převážně své vlastní zdroje.

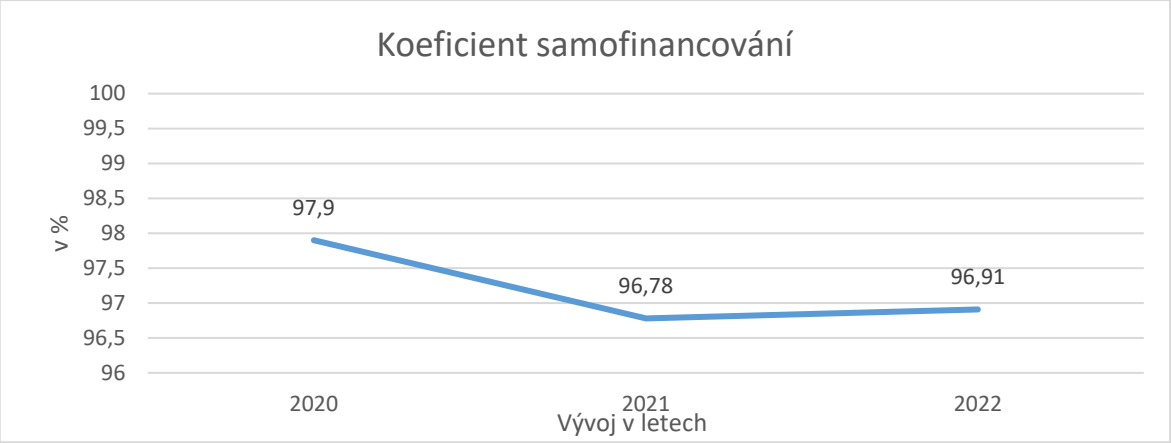

Obrázek 9 Koeficient samofinancování (Zdroj: Monitor státní pokladna, 2020-2022, vlastní zpracování)

Jak vidíme z grafického znázornění, **míra zadluženosti** obce se nepatrně zvýšila v roce 2021 oproti roku 2020, ale i tak zůstává stále velmi nízká. Svědčí to o tom, že poměr cizích zdrojů oproti vlastnímu kapitálu je ve všech letech velmi nízký. V případě, že by se obec rozhodla pro úvěr, tento ukazatel je důležitý pro banku, zda úvěr poskytnout, či nikoliv. V posuzovaném období se zjišťuje, zda se podíl cizích zdrojů zvyšuje či snižuje. Na základě vypočtených nízkých hodnot by obec neměla problém získat úvěr.

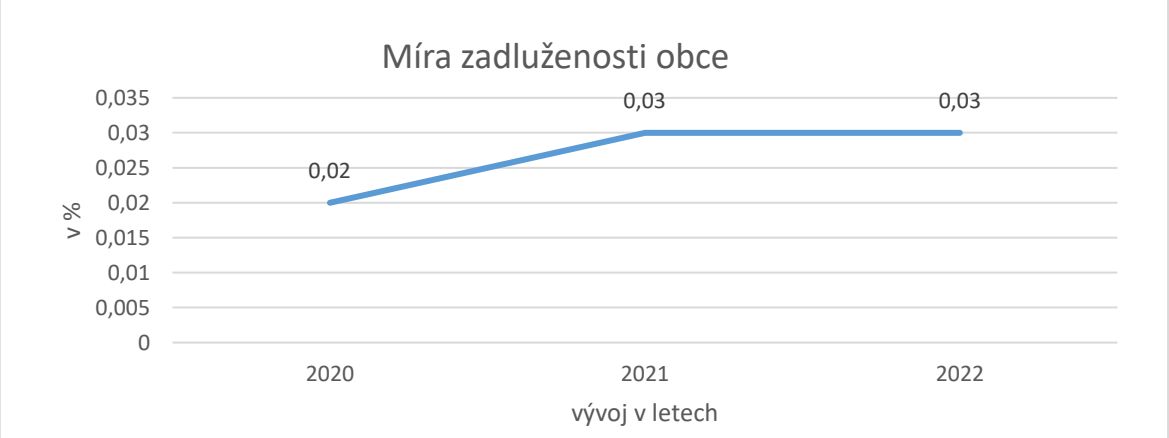

Obrázek 10 Míra zadluženosti obce (Zdroj: Monitor státní pokladna, 2020-2022, vlastní zpracování)

Ukazatel **dluhové služby** vychází s nulovými hodnotami ve všech sledovaných letech, jelikož obec nesplácí žádné úroky, splátky jistin a dluhopisů a splátky leasingu.

U **ukazatele zadluženosti na jednoho obyvatele** porovnáváme dlouhodobé závazky s počtem obyvatel. Jak již bylo výše zmíněno, obec nemá žádné dlouhodobé závazky, tudíž vychází ve všech analyzovaných letech zadluženost na jednoho obyvatele 0 Kč.

6.3.5 Zlaté pravidlo financování

Obrázek 11 Schéma konzervativní strategie financování obce (Zdroj: Monitor státní pokladna, 2020-2022, vlastní zpracování)

Z obrázku 10 můžeme vidět, že obec kryje jak dlouhodobý majetek, tak i oběžný majetek dlouhodobými zdroji, používá tedy konzervativní strategii financování, která je bezpečná, ale za to dražší. Hovoříme, že obec je překapitalizována, má vysoký podíl čistého pracovního kapitálu na oběžných aktivech.

6.4 Vybrané informativní ukazatele monitoringu

V této kapitole jsou vypočítány a porovnány nové informativní ukazatele monitoringu. Úpravou a rozšířením stávajících informativních ukazatelů monitoringu lze získat jednolitý obraz o hospodaření obce s vyšší vypovídající hodnotou.

6.4.1 Provozní saldo

Ukazatel provozního salda je klíčovým parametrem vypovídajícím o běžném hospodaření obce. Provozní saldo vypočítáme rozdílem běžných příjmů a běžných výdajů. Ukazatel vyjadřuje schopnost obce generovat přebytek běžného rozpočtu. Záporné provozní saldo obce by znamenalo, že obec nemá peněžní prostředky na běžný provoz. Proto by výše provozního salda měla nabývat ve všech letech kladných hodnot, což obec v analyzovaných letech splňuje. Nejvyššího provozního salda dosáhla obec v roce 2020, přebytek činil přes 8 mil. Kč. Z analýzy dále zjistíme, že obec vygenerovala za sledované období v průměru 6,2 mil. Kč ročně provozního salda. Přebytek provozního salda vyjadřuje reálné prostředky, které může obec využít na plánované investice v budoucích letech nebo na tvorbu úspor.

Tabulka 21 Provozní saldo obce

(v tis. Kč)	**2020**	**2021**	**2022**
Běžné příjmy	21 963	20 921	24 361
Běžné výdaje	13 953	18 065	16 585
Provozní saldo	8 010	2 856	7 776

Zdroj: Závěrečný účet obce Kněždub, Monitor, 2020–2022, vlastní zpracování

6.4.2 Podíl provozního salda k běžným příjmům

Ukazatel vypočítáme jako podíl provozního salda k běžným příjmům. Vyjadřuje se v procentech. Jedná se o důležitý ukazatel, který umožňuje plánovat provozní i investiční aktivity do budoucna. Vypočtené procentuální hodnoty obce ve sledovaných letech svědčí o tom, že obec může naplánovat vhodnou investici do budoucna, kdy je schopna použít téměř 30procentní podíl svých běžných příjmů.

Tabulka 22 Podíl provozního salda k běžným příjmům obce

(v %)	**2020**	**2021**	**2022**
Provozní saldo	8 010	2 856	7 776
Běžné příjmy	21 963	20 921	24 361
Podíl provozního salda k běžným příjmům v %	36,47	13,65	31,92

Zdroj: Závěrečný účet obce Kněždub, Monitor, 2020–2022, vlastní zpracování

6.4.3 Podíl kapitálových výdajů na provozním saldu

Ukazatel podílu kapitálových výdajů na provozním saldu vyjadřuje, z jakého podílu jsou kapitálové výdaje obce kryty z provozního salda. Z tabulky 23 vidíme, že se kapitálové výdaje obce na provozním saldu v roce 2020 podílely 27 %, v roce 2022 podíl činil 8 %. V roce 2021 výrazně převyšovaly kapitálové výdaje nad provozním saldem, obec tak využila k investici peněžní prostředky z hospodářského výsledku z minulých let.

Tabulka 23 Podíl kapitálových výdajů na provozním saldu obce

(v %)	**2020**	**2021**	**2022**
Kapitálové výdaje	2 202	4 037	623
Provozní saldo	8 010	2 856	7 776
Podíl kapitálových výdajů na provozním saldu v %	27,49	141,35	8,01

Zdroj: Závěrečný účet obce Kněždub, Monitor, 2020–2022, vlastní zpracování

7 SHRNUTÍ, ZHODNOCENÍ A NÁVRHY HOSPODAŘENÍ OBCE

Následující podkapitoly budou věnovány stručnému shrnutí a zhodnocení výsledků provedených analýz rozpočtu obce, rozvahy, výkaz zisku a ztráty a vybraných poměrových ukazatelů. Následně budou doporučeny návrhy, které by mohly přispět k efektivnějšímu hospodaření obce.

7.1 Shrnutí a zhodnocení hospodaření

V této části se nejprve budu zabývat shrnutím a zhodnocením finančního hospodaření obce. V praktické části práce byla nejprve představena analyzovaná obec. Demografický vývoj obce ukazuje, že dochází k postupnému snižování počtu obyvatel. Převážně je to způsobeno tím, že obec nevlastní žádné stavební pozemky, a nemůže tak mladým rodinám nabídnout bydlení.

Poté byla provedena analýza schváleného rozpočtu a jeho skutečného plnění. Obec Kněždub v letech 2020 a 2022 schvaluje vyrovnaný rozpočet, pouze v roce 2021 schvaluje rozpočet jako schodkový. Tento schodek kryje finančními prostředky z minulých let. Ovšem skutečný rozpočet je ve všech letech přebytkový. V roce 2021 se výdaje obce téměř rovnaly příjmům obce, přebytek činil 1 mil. Kč. V letech 2020 a 2022 činil přebytek v průměru 7 mil. Kč., obec tak nevyužila všechny prostředky, které měla v rozpočtu k dispozici. Z analýzy rozpočtu je patrné, že zastupitelstvo obce schvaluje příjmy rozpočtu o hodně nižší, než jsou pak skutečné příjmy obce, což je u municipálních jednotek běžné, jelikož nemohou přesně stanovit výši výnosů. Dále jsou rozebrány příjmy a výdaje obce, kdy největší podíl na příjmech mají příjmy daňové a na výdajích se podílí nejvíce běžné výdaje.

Pomocí horizontální a vertikální analýzy byl proveden rozbor majetkové struktury obce, kde největší podíl na celkových aktivech mají stálá aktiva, konkrétně dlouhodobý hmotný majetek. Oběžná aktiva tvoří převážně peněžní prostředky uložené na běžných účtech. Finanční struktura obce se skládá z 97 % z vlastního kapitálu, čímž zbylé 3 % tvoří cizí zdroje, a to krátkodobé závazky. Obec nemá žádné dlouhodobé závazky. K financování využívá především vlastní zdroje, což značí o konzervativní strategii financování, která je sice dražší, ale za to bezpečná. Do budoucna bych obci doporučila zvážit využití cizích zdrojů v adekvátní míře, což by přineslo levnější kapitál a úsporu peněžních prostředků. Z položky výsledek hospodaření předcházejících účetních období je patrné, že obec výsledek hospodaření ve sledovaných letech nepoužívá, ale ukládá.

Z hlediska dosahovaných výnosů je evidentní, že se na celkových výnosech obce razantně podílejí výnosy ze sdílených daní a poplatků, a to v průměru 84 %. Oproti tomu na celkových nákladech se nejvíce podílí náklady z činnosti, a to především náklady na mzdy a ostatní služby. Obec ve všech letech dosáhla kladného hospodářského výsledku.

Výpočtem vybraných poměrových ukazatelů můžeme o obci říct, že je soběstačná, o čemž nám vypovídá ukazatel autarkie. Hodnoty ukazatele jsou poměrně vysoké. Obec by tak mohla navýšit náklady na opravy místních komunikací v obci, opravy chodníků nebo provést výměnu zastaralých herních prvků na dětských hřištích, případně dokoupit nové prvky.

Ukazatele likvidity dosahují ve všech letech vysokých hodnot, což svědčí o neefektivním využití finančních prostředků, které jsou uloženy na běžném účtu za minimální úroky. Pokud obec nezvažuje disponibilní prostředky v budoucnu použít na nějakou plánovanou investici, měla by tyto prostředky lépe zhodnotit.

Ukazatel aktivity, kam řadíme obrat kapitálu, dosahoval stabilních a velmi nízkých hodnot, což značí o neefektivitě hospodaření se svým majetkem. Je to dáno opětovně tím, že obce nemají výrobní charakter a jejich výnosy jsou tak výrazně nižší než celkový kapitál. Ukazatel doby obratu pohledávek vyšel pozitivněji než ukazatel doby obratu závazků, tudíž obec nemá vázány peněžní prostředky v pohledávkách.

Jak jsem výše popsala, obec nemá žádné dlouhodobé úvěry a půjčky, cizí zdroje tvoří pouze krátkodobé závazky, znamená to, že ukazatele zadluženosti vyšly pozitivně. Zadluženost obce je tedy velmi nízká, obec je finančně nezávislá a k hospodaření využívá vlastní kapitál. Tento způsob financování je sice dražší, ale za to bezpečný. V případě, že by se obec rozhodla pro úvěr, neměla by problém tento úvěr získat, a to díky ukazateli míry zadluženosti, který je důležitý pro banku. Hodnoty tohoto ukazatele vyšly ve všech letech velmi nízké.

Stejně pozitivně vychází i ukazatele, které využívá Ministerstvo financí k monitorování hospodaření obcí. Řadíme sem například ukazatel dluhové služby, ukazatel zadluženosti na jednoho obyvatele, provozní saldo nebo ukazatel celkové zadluženosti obce, který patří mezi stěžejní ukazatele monitoringu.

7.2 Návrhy na zlepšení hospodaření

Na základě výše uvedeného shrnutí a zhodnocení finančního hospodaření obce v uvedených letech bych v této části navrhla obci následná doporučení, která by mohla přispět k efektivnějšímu hospodaření a využití tak peněžních prostředků, které jsou uloženy na běžném účtu za minimální úrok.

Právě úbytek obyvatel obce spatřuji jako velký problém. Obec by měla usilovat o zvýšení počtu obyvatel. Jedinou možnost, jak přilákat nové občany, spatřuji v odkoupení orné půdy od soukromých vlastníků v té oblasti, kde je možná výstavba nových rodinných domů dle platného územního plánu. Následně na těchto pozemcích vybudovat nové inženýrské sítě a nabídnout je jako stavební pozemky k prodeji. Tím by obec nalákala nové občany, především mladé rodiny s dětmi. Nárůstem počtu obyvatel a výstavbou nemovitostí by se tak navýšil i daňový příjem obce plynoucí ze zákona o rozpočtovém určení daní, především výnos z daně z nemovitých věcí.

Dále je zcela nezbytné, aby obec podporovala vzdělávací a kulturní infrastrukturu. S její úrovní se tak zvyšuje i životní úroveň v obci a zároveň se tak snižuje migrace občanů. Výsledkem je tak i udržitelný demografický vývoj, který má dopad na efektivitu ekonomiky. Proto jako další řešení bych doporučila obci rekonstrukci místní knihovny, která je již dlouhodobě ve špatném stavu. Prostory jsou malé, nevyhovující. Chybí zde odpočinkový koutek a v neposlední řadě je nutná výměna oken, dveří, podlahy i elektroinstalace. Právě knihovny tvoří základní kulturní zázemí obce. Mimo půjčování knih a volně dostupného internetu se zde dají organizovat různé aktivity nebo pořádání tematických výstav. Na uskutečnění této rekonstrukce může obec využít peněžní prostředky jednak z přebytku hospodaření z minulých let nebo požádat o dotaci, a to z programu Podpora rozvoje regionů 2019+ pro rok 2023, konkrétně z podprogramu Podpora obnovy a rozvoje venkova pro obce do 3000 obyvatel, kterou vyhlásilo Ministerstvo pro místní rozvoj. Podmínkou získání dotace je počet obyvatel do 3000 a zastupitelstvem schválený strategický rozvojový dokument obce v době podání žádosti. Cílem této dotační výzvy je podpořit obnovu a rozvoj obcí s důrazem na obce do 1500 obyvatel, zvýšit kvalitu života a zlepšit atraktivitu obecního prostoru. Podprogram se dělí na dva dotační tituly, z nichž právě jeden je přímo na rekonstrukci a přestavbu veřejných budov. Dotace může pokrýt skutečně vynaložené uznatelné náklady až do výše 80 %, kdy dolní limit dotace činí 500 tis. Kč a horní pak 10 mil. Kč. (Podpora obnovy a rozvoje venkova, MMR ČR)

Další možnost získání dotace je na základě vyhlášené 16. výzvy Ministerstvem pro místní rozvoj k předkládání žádostí o podporu z Integrovaného regionálního operačního programu 2021-2027 Knihovny (ITI)-SC 4.4, kde prioritou je zlepšení kvality vzdělávací infrastruktury a rozvoj kulturního dědictví. Dotace je spolufinancována Evropskou unií. Obec by se v případě získání této dotace podílela na financování celkových způsobilých výdajů 15 %, Evropský fond pro regionální rozvoj by se podílel 70 % a zbylých 15 % by plynulo ze státního rozpočtu. Dotačních programů je více, obec se tak může rozhodnout a vybrat tak nejvýhodnější dotační titul. (Výzva IROP knihovny, MMR ČR)

Analýzou jsem dále zjistila, že skutečný rozpočet obce ve všech sledovaných letech vykazoval přebytek hospodaření, a tím obec nevyužila všechny peněžní prostředky, které měla k dispozici. Běžný účet obce vykazoval k poslednímu datu roku 2022 částku přes 35 mil. Kč. Tím, že jsou prostředky uloženy na běžném účtu, ztrácí hodnotu, zvláště nyní, kdy inflace za rok 2022 činila průměrně 15,1 %. Výnosy z běžného účtu jsou minimální, činí pouze 500 Kč za rok.

Doporučila bych tedy obci tyto peněžní prostředky v následujících letech efektivněji využít. Existuje škála oblastí, kam může obec tyto prostředky investovat nebo je zhodnotit. Obec má prostředky uloženy na běžném účtu Komerční banky s minimálním úrokem. Nabízí se sjednání terminovaného vkladu s délkou splatnosti vkladu 12 měsíců a s pevnou úrokovou sazbou po celou dobu vkladu. Předběžný výnos z terminovaného vkladu při vložení částky 1 mil. Kč při stávající úrokové sazbě 5,5 % p.a. by činil po odečtení daně celkem 46 tis. Kč. Vložením vyšší částky se úroková sazba snižuje a není již tak výhodná. Zřízení a vedení účtu je zdarma. Banka nabízí i spořicí účet, avšak výnosnost na tomto účtu pro podnikatelské subjekty je zanedbatelná.

Mimo již výše zmiňovanou rekonstrukci knihovny, může obec prostředky využít na opravu místních komunikací, chodníků v obci, zakoupení nových herních prvků na dětská hřiště, modernizací veřejného osvětlení a výměnou tak stávajících žárovek za úspornější nebo pořízením fotovoltaiky na budovy, které má ve vlastnictví, a tím dosáhnout snížení nákladů na spotřebu elektrické energie. Jedná se o budovu obecního úřadu, základní a mateřské školy a čerpací stanice. V neposlední řadě může zvážit investici do vybudování cyklostezek, které v obci chybí. Tím by se zvýšil i počet turistů, kteří by cestou mohli zavítat do rodného domu bratří Úprkových, a zároveň tak přispět ke společenskému a kulturnímu životu v obci.

ZÁVĚR

Již vícekrát je zmiňováno v této práci, že obec není zřizována za účelem maximalizace zisku, jak je tomu v soukromé sféře. Posláním každé obce je především péče o všestranný rozvoj území, potřeby občanů a veřejný zájem.

Základem pro vypracování této práce byly získané teoretické poznatky převážně z odborné literatury a platné legislativy. Nejprve byly popsány základní pojmy obce, poté byl rozebrán rozpočet obce, jeho příjmová a výdajová část dle rozpočtové skladby a rozpočtový proces. Následně byla objasněna problematika finanční analýzy a vybrány vhodné ukazatele municipální sféry.

Hlavní náplní této bakalářské práce bylo na základě získaných poznatků z teoretické části a vybraných ukazatelů provést analýzu hospodaření obce Kněždub v letech 2020-2022. V teoretické části byla nejdříve představena daná obec. Další část byla věnována schválenému a skutečnému rozpočtu obce, jeho příjmům a výdajům. Následně byla provedena horizontální a vertikální analýza účetních výkazů obce, konkrétně rozvahy a výkazu zisku a ztráty, a poté byly vypočítány a vyhodnoceny výsledky jednotlivých ukazatelů finanční analýzy.

Poslední část této práce byla věnována celkovému shrnutí zhodnocení finanční situace obce, ze kterého jsou následně odvozeny návrhy a doporučení pro obec, která by mohla být v budoucnu zrealizována.

Závěrem však musím podotknout, že obec hospodaří dle platné legislativy, zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření obce a provedené kontroly za sledované období jsou bez závad a nedostatků. Obec se snaží budovat kvalitní zázemí pro své občany, jednak již zrealizovanými projekty, a především dodržováním tradičních kulturních akcí a místních zvyklostí, jež utužují vzájemnost a pospolitost občanů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BUCHTA, Petr. *Veřejné finance*. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2016, 156 s. ISBN 978-80-7452-116-4.

DLUHOŠOVÁ, Dana, 2021. *Finanční řízení a rozhodování podniku: analýza, investování, oceňování, riziko, flexibilita, interakce*. Čtvrté vydání. Osnice: Ekopress, 2021, 253 s. ISBN 978-80-87865-71-2.

GRUBER, Jonathan. *Public finance and public policy*. Sixth Edition. New York: Worth Publishers, 2019, 806 s. ISBN 978-1-319-10525-9.

KÁŇA, Pavel a Petra KALOUSKOVÁ. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019, 416 s. ISBN 978-80-7225-465-1.

KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ, Daniel REMEŠ a Karel ŠTEKER. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 3. kompletně aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2017, 228 s. Prosperita firmy. ISBN 978-80-271-0563-2.

KOLEKTIV AUTORŮ z Ministerstva vnitra ČR. *Jsem zastupitel/ka*. Druhé, doplněné vydání. Praha: Ministerstvo vnitra, 2022, 71 s. ISBN 978-80-7616-172-6.

KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Praha: C. H. Beck, 2002, xii, 206 s. C.H. Beck pro praxi. ISBN 80-7179-778-2.

LOCHMANNOVÁ, Alena, 2020. *Veřejná správa: základy veřejné správy*. Aktualizované 2. vydání. Prostějov: Computer Media, 2020, 116 s. ISBN 978-80-7402-417-7.

MAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA a Jan PAVEL. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015, 208 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5561-8.

MÁČE, Miroslav. *Účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu: aplikace v příkladech*. Praha: Grada, 2012, 632 s. Účetnictví a daně. ISBN 978-80-247-3637-2.

MRKÝVKA, Petr, Ivana PAŘÍZKOVÁ a Eva TOMÁŠKOVÁ. *Veřejné finance a fiskální právo*. Brno: Právnická fakulta Masarykovy univerzity, 2014, 164 s. ISBN 978-80-210-6083-8.

OTRUSINOVÁ, Milana a Dana KUBÍČKOVÁ. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. V Praze: C.H. Beck, 2011, xiv, 178 s. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7400-342-4.

PEKOVÁ, Jitka, Marek JETMAR a Petr TOTH. *Veřejný sektor, teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 783 s. ISBN 978-80-7598-209-4.

POSPÍŠIL, Richard a Pavel ŽUFAN. *Ekonomika veřejných rozpočtů: (současnost a perspektiva)*. [Průhonice]: Professional Publishing, 2019, 263 s. ISBN 978-80-88260-32-5.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015, 280 s. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0.

RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 7. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2021, 165 s. Finance. ISBN 978-80-271-3124-2.

ŘEZNÍČKOVÁ, Kristýna. *Financování a hospodaření územních samosprávných celků*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019, 207 s. ISBN 978-80-244-5548-8.

SEDMIHRADSKÁ, Lucie. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 179 s. ISBN 9788074789670.

SCHNEIDEROVÁ, Ivana a Martin TOCAUER. *Rozpočtová skladba v roce 2022*. 1.vydání Praha: Acha obec účtuje, 2022, 287 s. ISBN 978-80-907757-2-5.

SVAZ MĚST A OBCÍ ČR. *Příručka pro člena zastupitelstva obce v roce 2022*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2022, 303 s. ISBN 978-80-88375-20-3.

ŠTEKER, Karel a Milana OTRUSINOVÁ. *Jak číst účetní výkazy: základy českého účetnictví a výkaznictví*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2016, 288 s. Prosperita firmy. ISBN 978-80-271-0048-4.

TŘÍSKA, Tomáš. *Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra ČR, 2016, 68 s. ISBN 978-80-87544-35-8.

VODÁKOVÁ, Jana. *Nástroje ekonomického řízení ve veřejném sektoru*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, 208 s. ISBN 978-80-7478-324-1.

Internetové zdroje

Letecké snímky obce Kněždub. *Obec Kněždub*. [online]. Kněždub, © 2020 [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: https://www.knezdub.cz/w/galleries/letecke-snimky-obce/

Metodická příručka. Povinnost aplikace principů 3E při hospodaření územních samosprávných celků. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2022, [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2022-09-26_CHJ-MP-23-Povinnost-aplikace-principu-3E.pdf

Monitor. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Praha, 2013 [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: Vyhledávání účetních jednotek a kapitol | Monitor (statnipokladna.cz)

Monitoring hospodaření územních samosprávných celků. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Praha, 2022, [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocty/hospodareni-obci/monitoring-hospodareni-uzemnich-samospra

Podpora obnovy a rozvoje venkova. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. Praha, © 2023 MMR ČR [cit. 2023-05-03]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/cs/narodni-dotace/podpora-a-rozvoj-regionu/podpora-rozvoje-regionu-2023/podpora-obnovy-a-rozvoje-venkova

Produkty. *Komerční banka* [online]. © 2023 [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: https://www.kb.cz/cs/podnikatele-a-firmy

Současnost obce Kněždub. *Obec Kněždub* [online]. Kněždub, © *2020* [cit. 2023-05-01]. Dostupné z: https://www.knezdub.cz/w/soucasnost-obce/

Výzva IROP-knihovny (ITI) - SC 4.4 (MRR, PR). *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. Praha, © 2023 MMR ČR [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: https://irop.mmr.cz/cs/vyzvy-2021-2027/vyzvy/16vyzvairop

Závěrečný účet obce Kněždub za rok 2020. *Obec Kněždub-úřední e-deska* [online]. Kněždub, © 2020 [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: https://www.e-deska.cz/knezdub/big/126624.pdf

Závěrečný účet obce Kněždub za rok 2021. *Obec Kněždub-úřední e-deska* [online]. Kněždub, © 2020 [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: https://www.e-deska.cz/knezdub/big/132341.pdf

Závěrečný účet obce Kněždub za rok 2022. *Obec Kněždub-úřední e-deska* [online]. Kněždub, © 2020 [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: https://www.e-deska.cz/knezdub/big/135880.pdf

Legislativní dokumenty

Vyhláška č. 412/2021 Sb. ze dne 15. listopadu 2021 o rozpočtové skladbě. *In: Zákony pro lidi* [online]. 2021, [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-412

Zákon č. 222/1999 Sb. ze dne 14. září 1999 o zajišťování obrany České republiky. *In: zákony pro lidi* [online]. 1999, [cit. 2023-05-03]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-222

Zákon č. 128/2000 Sb. ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení). *In: Zákony pro lidi* [online]. 2000, [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128

Zákon č. 250/2000 Sb. ze dne 7. července 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. *In: Zákony pro lidi* [online]. 2000, [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250

Zákon č. 320/2001 Sb. ze dne 9. srpna 2001 o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů. *In: Zákony pro lidi* [online]. 2001, [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-320

Zákon č. 23/2017 Sb. ze dne 17. ledna 2017 o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. *In: Zákony pro lidi* [online]. 2017, [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-23

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR Česká republika

ČSÚ Český statistický úřad

DHM Dlouhodobý hmotný majetek

DNM Dlouhodobý nehmotný majetek

Dl. Dlouhodobý

KFM Krátkodobý finanční majetek

p.a. roční úroková sazba per annum

Sb. Sbírka

SMO Svaz měst a obcí

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Letecký snímek obce Kněždub (Zdroj: Obec Kněždub, 2020) 36

Obrázek 2 Stav obyvatel obce v letech 2015-2022 (Zdroj: Interní materiály obce, vlastní zpracování) 38

Obrázek 3 Skutečné příjmy a výdaje rozpočtu obce (Zdroj: Monitor státní pokladna, 2020–2022, vlastní zpracování) 40

Obrázek 4 Vývoj skutečných příjmů rozpočtu dle druhových tříd (Zdroj: Monitor státní pokladna, 2020–2022, vlastní zpracování) 42

Obrázek 5 Vývoj skutečných výdajů rozpočtu dle druhových tříd (Zdroj: Monitor státní pokladna, 2020–2022, vlastní zpracování) 43

Obrázek 6 Hospodářský výsledek běžného účetního období obce (Zdroj: Závěrečný účet obce Kněždub, 2020–2022, vlastní zpracování) 51

Obrázek 7 Likvidita obce (Zdroj: Monitor státní pokladny, 2020–2022, vlastní zpracování) 53

Obrázek 8 Vývoj celkové zadluženosti obce (Zdroj: Monitor státní pokladna, 2020–2022, vlastní zpracování) 54

Obrázek 9 Koeficient samofinancování (Zdroj: Monitor státní pokladna, 2020-2022, vlastní zpracování) 55

Obrázek 10 Míra zadluženosti obce (Zdroj: Monitor státní pokladna, 2020-2022, vlastní zpracování) 55

Obrázek 11 Schéma konzervativní strategie financování obce (Zdroj: Monitor státní pokladna, 2020-2022, vlastní zpracování) 56

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Odvětvové třídění příjmů a výdajů 22

Tabulka 2 Stav obyvatel v letech 2015-2022 38

Tabulka 3 Příjmy a výdaje schváleného rozpočtu 39

Tabulka 4 Skutečné plnění rozpočtu 39

Tabulka 5 Druhové členění příjmů skutečného rozpočtu obce 40

Tabulka 6 Horizontální a vertikální analýza druhového členění příjmů skutečného rozpočtu obce 41

Tabulka 7 Druhové členění výdajů skutečného rozpočtu obce 42

Tabulka 8 Horizontální a vertikální analýza druhového členění výdajů skutečného rozpočtu obce 42

Tabulka 9 Majetková struktura obce 45

Tabulka 10 Horizontální a vertikální analýza majetkové struktury obce 46

Tabulka 11 Finanční struktura obce 47

Tabulka 12 Horizontální a vertikální analýza finanční struktury obce 47

Tabulka 13 Náklady obce 48

Tabulka 14 Horizontální a vertikální analýza vybraných nákladů obce 49

Tabulka 15 Výnosy obce 50

Tabulka 16 Horizontální a vertikální analýza vybraných výnosů obce 50

Tabulka 17 Vývoj čistého pracovního kapitálu obce 51

Tabulka 18 Ukazatele autarkie 52

Tabulka 19 Ukazatele likvidity obce 53

Tabulka 20 Ukazatele aktivity obce 54

Tabulka 21 Provozní saldo obce 57

Tabulka 22 Podíl provozního salda k běžným příjmům obce 57

Tabulka 23 Podíl kapitálových výdajů na provozním saldu obce 58